

Crna Gora
Ministarstvo evropskih poslova

**XLIV KVARTALNI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU
PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU**
za period oktobar - decembar 2024.

Podgorica, april 2025. godine

REZIME

Kvartalni izvještaji o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju obuhvataju najvažnije događaje iz procesa pristupanja Crne Gore koji se odnose na politički dijalog Crne Gore i Evropske unije, pregovore o pristupanju Crne Gore EU, informisanje javnosti o procesu pristupanja Uniji, aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore, usklađivanje zakonodavstva Crne Gore s pravnom tekovinom Evropske unije i Instrument za pretpristupnu podršku – IPA. Izvještaj se proslijeđuje članovima Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore, s ciljem redovnog i sveobuhvatnog informisanja o procesu pregovora Crne Gore i razmjene mišljenja o aktuelnim temama i izazovima pregovaračkog procesa.

Tokom izvještajnog perioda, kada je u pitanju **politički dijalog Crne Gore i Evropske unije**, Predsjednik Crne Gore Jakov Milatović sastao se 3. decembra 2024. godine u Briselu sa predsjednikom Evropskog savjeta Antoniom Koštom, visokom predstavnicom Kajom Kalas i evropskom komesarkom za proširenje Martom Kos. Predsjednik Crne Gore sastao se sa predsjednicom Evropske komisije Ursulom von der Lajen tokom njene posjete Crnoj Gori 26. oktobra 2024. godine.

Predsjednik Vlade Milojko Spajić sastao se sa predsjednicom EK Ursulom von der Lajen u okviru radne posjete Briselu 18 - 20. novembra 2024. godine.

Sastanak XXII Parlamentarnog odbora Evropske unije i Crne Gore za stabilizaciju i pridruživanje je održan 31. oktobra 2024. godine u Podgorici. Ponovljena je nedvosmislena posvećenost svih crnogorskih partija evropskim integracijama.

Kada su u pitanju **pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji**, u četvrtom kvartalu 2024. nastavljene su aktivnosti na realizaciji obaveza koje proističu iz pregovora o članstvu Crne Gore u Evropskoj uniji i generalno iz procesa evropske integracije. Održani su redovni sastanci pododbora u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, pa je Sedamnaesti Pododbor za poljoprivredu i ribarstvo (uključujući i bezbjednost hrane) održan 15. oktobra 2024. godine u Podgorici.

U oblasti **reformе javne uprave**, usvojene su Informacije povodom održanog Dvanestog sastanka Posebne grupe za reformu javne uprave između Crne Gore i EU (PAR), Informacija o formiranju novog saziva Koordinacionog tijela za upravljanje procesom digitalne transformacije i Informacija o uspostavljanju Jedinstvene kontakt tačke (JKT) za usluge.

U **poglavlju 23** usvojena je Strategija manjinske politike 2024-2028 radi unapređenja prava manjina, a donijet je i Zakon o alternativnom rješavanju sporova radi preciziranja postupka medijacije. Takođe, u cilju daljeg jačanja kapaciteta Specijalnog državnog tužilaštva, te ubrzanja procesa adaptacije stare zgrade Vlade za njene potrebe, zaduženo je Ministarstvo unutrašnjih poslova da u što kraćem roku, pripremi i dostavi Vladi predlog odluke o dopuni Odluke o određivanju ličnosti, objekata i prostora koje obezbjeđuje Uprava policije.

Donošenje Strategije za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala 2024-2027 kao i Akcioni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala 2024-2027 za period 2024-2025 unaprijedili su strateški okvir u poglavlju 24. Na zakonodavnom planu, utvrđeni su Predlog zakona o igrama na sreću, Predlog zakona o restriktivnim mjerama, a donijeta je i Uredba o dopuni Uredbe o viznom režimu.

Međuvladina konferencija između Evropske komisije i Crne Gore je održana 16. decembra 2024. godine. Na konferenciji Crna Gora je zatvorila tri pregovaračka poglavlja: pp 7 – Pravo intelektualne svojine, 10 – Informatičko društvo i mediji i 20 – Preduzetništvo i industrijska politika.

Kada je riječ **o sprovođenju Strategije informisanja, odnosno informisanju javnosti o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji**, nastavljeno je sa realizacijom Akcionog plana za 2024. godinu za sprovođenje Strategije informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore EU 2023-2026. godine. Među važnijim aktivnostima napominjemo da je 18. oktobra počeo program obuka „Ready4EU“ za rad u institucijama i tijelima EU. Održani su evropski dani u Nikšiću (5. novembra) i Kolašinu (11. decembra). Dodatno, Ministarstvo evropskih poslova i Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, uz finansijsku podršku Evropske unije (EU) kroz projekat EU4ME, pokrenuli su edukativno-komunikacionu kampanju EUbuzz, u okviru koje su organizovane debate o EU temama u srednjim školama širom Crne Gore. U tom smislu, održani su EUbuzz Info dani u Beranama i Nikšiću, dok su EUbuzz debatni turniri održani u Budvi, Nikšiću, Beranama i Baru, nakon čega su 13. decembra dodijeljene nagrade najboljim debaterima i debaterkama u okviru EUbuzz kampanje. Ističemo i da je u decembru počeo program rotacione prakse u Ministarstvu evropskih poslova za studente/studentkinje političkih nauka i srodnih disciplina.

Odbor za evropske integracije 28. saziva Skupštine Crne Gore je u izvještajnom periodu održao četiri sjednice, na kojima su razmatrani: 40, 41. i 42. kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa evropskih integracija za period: oktobar 2023 – jun 2024. godine; 20. i 21. polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracija za period jul - decembar 2023. godine i januar – jun 2024. godine; članovi Odbora upoznali su se i sa Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) za period 2024-2027. godine; razmatran je stepen realizacije preporuke iz Zajedničke deklaracije usvojene na sastanku POSP-a; predstavljen Izvještaj Evropske komisije o Crnoj Gori za 2024. godinu i predstavnici resornih ministarstava, članovi matičnog odbora i Zelene poslaničke grupe, zajedno sa predstavnicima civilnog sektora, razmotrili su trenutno stanje pregovora Crne Gore sa EU u poglavlju 27.

Predsjednik i članovi Odbora imali su niz sastanaka na bilateralnom i multilateralnom nivou parlamentarne diplomatije. Izvještajni period obilježio je 22. sastanak Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje (POSP).

Kada je u pitanju **usklađivanje zakonodavstva Crne Gore s pravnom tekovinom Evropske unije**, tokom drugog kvartala 2024. godine Ministarstvo evropskih poslova dalo je mišljenje na 71 predlog propisa, od čega je 45 zakona i 26 podzakonskih akata, od kojih 34 akta sadrže pravnu tekovinu EU.

Kada je u pitanju **Instrument pretpristupne podrške – IPA**, tokom izvještajnog perioda, nastavljeno je programiranje višegodišnjeg programa IPA 2025-2027, u skladu sa instrukcijama dobijenim od strane Evropske komisije. Takođe, nastavljen je rad na pripremi tenderske dokumentacije i ugovaranju projekata iz programa IPA 2021, kao i priprema za dalje sprovođenje operativnih programa za period 2024-2027 za oblasti: 1) Životna sredina i 2) Zapošljavanje i spocijalne politike i na kreiranju pravnih preduslova za sprovođenje ostalih akcija, potpisivanjem konkretnih finansijskih sporazuma. Kroz Reformsku agendu Crne Gore 2024-2027 za Instrument EU za reforme i rast za Crnu Goru je alocirano 383,5 miliona eura, od čega 110 miliona eura čine bespovratna sredstva, a 273,5 miliona eura povoljni krediti. Od ukupnog iznosa podrške planirano je da 178,5 miliona eura bude dodijeljeno u vidu budžetske podrške, dok će preostalih 205 miliona eura biti dodijeljeno za finansiranje infrastrukturnih projekata i implementirana kroz mehanizam Zapadnobalkanskog investicionog okvira (ZIO). Od prve tranše predfinansiranja u iznosu od 26,84 miliona eura planirano je da se 14,35 miliona eura opredijeli za projekte koji su predloženi kroz Zapadnobalkanski investicioni okvir i to 1) *Izgradnja DV 110 kV Herceg Novi – Vilusi, rekonstrukcija 110/35 kV TS Vilusi i proširenje 110/35 kV TS Herceg Novi, Crna Gora*, 2) *Uvođenje SCADA u distributivni sistem operatora u Crnoj Gori* 3) *Izgradnja TS 400/110 kV Brezna – II faza, Crna Gora*.

Tokom izvještajnog perioda odvijale su se brojne aktivnosti u okviru programa prekogranične saradnje Crne Gore s Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Kosovom i Srbijom, kao i nivou Interreg programa. Ključne aktivnosti uključivale su završetak i evaluaciju projekata, izradu programske dokumentacije, organizaciju informativnih sesija i događaja posvećenih jačanju kapaciteta crnogorskih insitucija, te pripreme za objavu novih poziva u okviru programa evropske teritorijalne saradnje.

U okviru Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija, kroz Četvrti poziv za dostavljanje predloga projekata, ugovorena su četiri projekta ukupne vrijednosti 1,8 miliona eura. Poseban fokus stavljen je na obuke za potencijalne aplikante u okviru IPA III Programa, s ciljem unapređenja pripreme projektnih predloga. Saradnja sa Kosovom bila je usmjerena na objavu Prvog poziva u okviru IPA III Programa, kao i na poziv za nezavisne procjenjivače projekata u oba programa. Paralelno, finalizovani su projekti iz Trećeg poziva. U dijelu saradnje sa Srbijom u okviru Trećeg poziva u fazi implementacije je bilo trinaest projekata ukupne vrijednosti 3,7 miliona eura, od čega su tri završila implementaciju do kraja 2024. godine, uz pripreme za objavu Prvog poziva u okviru IPA III. Što se tiče programa sa Bosnom i Hercegovinom, završena je realizacija svih pet projekata ugovorenih u okviru Trećeg poziva iz IPA II perspektive. Pored toga, u IV kvartalu 2024. godine, potpisano je i ugovoreno 5 projekata Prvog poziva za dostavljanje predloga projekata iz IPA III perspektive.

U okviru Interreg programa za period 2021-2027 nastavljena je implementacija projekata fokusiranih na unapređivanju kvaliteta usluga u oblastima istraživanja, inovacija, zdravstva, održivog turizma, energetske efikasnosti i zaštite životne sredine. Kroz ove projekte crnogorski korisnici su dobili priliku da kreiraju partnerstva, unaprijede saradnju, izgrade kapacitete i da zajedno sa svojim kolegama iz država članica EU planiraju kako da odgovore na aktuelne izazove u relevantnim oblastima koje, između ostalog, uključuju inovacije, pametnu specijalizaciju, zaštitu životne sredine, otpornost na klimatske promjene, energetska efikasnost, održivu mobilnost, obrazovanje, turizam i kulturu. Tokom izvještajnog perioda Crna Gora bila domaćin dvodnevnog sastanka Odbora za

nadgledanje Interreg Euro-mediteranskog programa u Tivtu. Sa druge strane, u okviru Interreg VI-A IPA programa Hrvatska – Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2021-2027, crnogorske institucije učestvuju u 29 od ukupno 33 ugovorena projekta iz prvog poziva, sa budžetom od 12,8 miliona eura. Takođe, u okviru Fonda za male projekte koji je podržan kroz ovaj program trilateralne saradnje, 19 crnogorskih mikro i malih preduzeća dobilo je 1,1 milion eura EU sredstava za realizaciju projektnih aktivnosti. U okviru Trećeg poziva Programa saradnje Interreg Evropa odobreno je 113 projektnih predloga, među kojima će 10 projekata realizovati 12 crnogorskih organizacija i institucija, čiji ukupan budžet iznosi 1,35 miliona eura. Konačno, tokom posljednjeg izvještajnog perioda 2024. godine organizovane su brojne radionice, monitoring posjete i sastanci, čime je obezbijedena efikasna realizacija projekata i programa na nacionalnom nivou.

Crnogorski predstavnici aktivno su učestvovali u sprovođenju Strategije EU za Jadransko-jonski region (EUSAIR), prisustvujući ključnim sastancima upravnih odbora, tematskih radnih grupa i Savjeta za mlade. Takođe, u okviru Strategije EU za Dunavski region (EUSDR), predstavnici Ministarstva evropskih poslova učestvovali su na sastanku Upravljačke grupe za Prioritetnu oblast 10 u Štutgartu, kao i na zajedničkom sastanku nacionalnih i prioriternih koordinatora ove makroregionalne strategije, održanom u decembra 2024. godine u hibridnom formatu.

S a d r Ź a j:

1. Politički dijalog Crne Gore i Evropske unije	11
2. Pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji	13
2.1. Poglavlja pravne tekovine	17
2.2. Informisanje javnosti o procesu pristupanja Evropskoj uniji.....	27
2.3. Aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore u pregovaračkom procesu	28
3. Usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU	32
4. Instrument pretpristupne podrške – IPA	37
4.1. IPA II (2014–2020).....	37
4.2. IPA III (2021–2027).....	38
4.3. Tvining i Tajeks.....	46
4.4. Makroregionalne strategije.....	47

1. Politički dijalog Crne Gore i Evropske unije

Na Međuvladinoj konferenciji između Crne Gore i Evropske unije u decembru 2024. godine, Crna Gora je zatvorila tri pregovaračka poglavlja: 7 - *Pravo intelektualne svojine*, 10 - *Informatičko društvo i mediji* i 20 - *Preduzetništvo i industrijska politika*. Zatvaranje tri poglavlja predstavlja dobar završetak veoma produktivne godine, tokom koje je Crna Gora ostvarila pozitivan IBAR, pridružila se SEPA, predstavila ambicioznu Reformsku agendu, čiji je cilj da obezbijedi više od 380 miliona eura investicija iz EU. S naše strane je potvrđena snažna opredijeljenost Vlade za sprovođenje daljih reformi, u cilju ubrzanja evropske agende sa posebnim osvrtom na neophodne korake u oblasti vladavine prava, unapređenja dobrosusjedskih odnosa, kao i plan zatvaranja preostalih poglavlja s ciljem da se do 2026. godine okonča pregovarački proces i da Crna Gora postane punopravna članica do 2028.

Predsjednik Crne Gore Jakov Milatović	- Predsjednik Crne Gore Jakov Milatović sastao se 3. decembra 2024. godine u Briselu sa predsjednikom Evropskog savjeta Antoniom Koštom, visokom predstavnicom Kajom Kalas i evropskom komesarkom za proširenje Martom Kos. Tom prilikom potvrđena je puna podrška politici proširenja. Konstatovano da je zajednički cilj da Crna Gora kao najnapredniji kandidat za članstvo uskoro realizuje svoj glavni vanjskopolitički cilj i postane punopravna članica EU. - Predsjednik Crne Gore sastao se sa predsjednicom Evropske komisije Ursulom von der Lajen tokom njene posjete Crnoj Gori 26. oktobra 2024. godine. Tokom susreta predsjednica EK je poslala poruku o spremnosti EK da podrži Crnu Goru u naporima da u što skorijem periodu postanemo članica EU.
Predsjednik Vlade Crne Gore Milojko Spajić	- Međuvladina konferencija između Evropske komisije i Crne Gore je održana 16. decembra 2024. godine. Na konferenciji Crna Gora je zatvorila tri pregovaračka poglavlja: pp 7 – Pravo intelektualne svojine, 10 – Informatičko društvo i mediji i 20 – Preduzetništvo i industrijska politika. - Radni ručak sa predsjednicom EK Ursulom von der Lajen je održan u okviru radne posjete PV Milojka Spajića Briselu 18 - 20. novembra 2024. godine. Prenešeno je da je princip regate jedini ispravan i mjerodavan. Premijer Spajić se ovom prilikom sastao i sa (tadašnjim) komesarima za proširenje Oliverom Varhelijem i komesarom za odbranu i svemir Kubulijusom.
Skupština Crne Gore	- Sastanak XXII Parlamentarnog odbora Evropske unije i Crne Gore za stabilizaciju i pridruživanje je održan 31. oktobra 2024. godine u Podgorici. Ponovljena je nedvosmislena posvećenost svih crnogorskih partija evropskim integracijama.

Bilateralni odnosi

Bosna i Hercegovina

Predsjednik Crne Gore **Jakov Milatović** boravio je u zvaničnoj posjeti Bosni i Hercegovini, u periodu od 30. do 31. oktobra 2024.

Republika Sjeverna Makedonija

Predsjednica Republike Sjeverne Makedonije **Gordana Siljanovska Davkova** boravila je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori, u periodu od 28. do 29. novembra 2024.

Multilateralni odnosi

Saradnja sa Ujedinjenim nacijama (UN)

U izvještajnom periodu Crna Gora je nastavila da unapređuje saradnju sa sistemom UN, kako na međunarodnom, tako i na nacionalnom planu. Kao članica Savjeta za ljudska prava za period 2022-2024. godine, tokom izvještajnog perioda Crna Gora je učestvovala na 57. zasjedanju Savjeta (septembar-oktobar 2024. godine) i 47. sesiji Radne grupe za Univerzalni periodični pregled (novembar 2024. godine). Realizovane aktivnosti (nacionalne i zajedničke izjave, rezolucije, pozicije i stavovi) potvrdile su:

- kontinuitet vanjskopolitičkog djelovanja na promociji Crne Gore i jačanju uloge odgovorne članice Ujedinjenih nacija i kredibilnog aktera u međunarodnoj zajednici;
- posvećenost Crne Gore ljudskim pravima, politikama zaštite i unapređenja svih ljudskih prava, punu otvorenost i visok nivo saradnje sa Kancelarijom visokog komesara UN za ljudska prava, ugovornim tijelima Ujedinjenih nacija i državama članica;
- i punu usklađenost Crne Gore sa zajedničkim pozicijama Evropske unije.

Nastavljena je 100% usklađenost Crne Gore sa zajedničkim pozicijama Evropske unije u sistemu Ujedinjenih nacija i redovan dijalog o ljudskim pravima na ekspertskom i političkom nivou. Crna Gora je 31. decembra 2024. godine završila svoje drugo članstvo u Savjetu za ljudska prava, koje je nesumnjivo doprinijelo izgradnji pozitivne percepcije o Crnoj Gori u UN sistemu, i to ne samo na nivou šireg članstva, već što je posebno važno kod naših evropskih i euroatlantskih partnera.

Realizovana je posjeta predsjednice Međunarodne federacije Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca (IFRC) Kejt Forbs Crnoj Gori (oktobar 2024), što je prva posjeta predsjednice Federacije nakon tri decenije.

Delegacija Crne Gore, koju je predvodio predsjednik Jakov Milatović, a u čijem sastavu su bili resorni ministri za oblast klimatskih promjena, ekologije, prostornog planiranja, turizma, rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, učestvovala je na 29. Konferenciji strana ugovornica Okvirne konvencije UN o klimatskim promjenama (UNFCCC), održanoj u novembru 2024. u Bakuu, Republika Azerbejdžan.

Učešćem u radu Savjeta za ljudska prava tokom 2 mandata (2012-2015, 2022-2024), Crna Gora je izgradila reputaciju aktivne članice UN na polju ljudskih prava i odgovornog

i pouzdanog partnera u ključnim inicijativama i politikama koje se temelje na najvišim standardima UN, Savjeta Evrope i EU u pogledu zaštite, unapređenja i ispunjavanja ljudskih prava i sloboda. S tim u vezi, podnijeta je nova kandidatura za period 2030-2032. (novembar 2024) i pokrenute su aktivnosti na pridobijanju podrške članstva.

Saradnja sa OEBS-om i Savjetom Evrope

Odnose Crne Gore sa OEBS-om tokom izvještajnog perioda je odlikovala intenzivna saradnja, uključujući i onu na najvišem nivou. Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova mr Ervin Ibrahimović primio je u posjetu malteškog ministra vanjskih i evropskih poslova i trgovine i tadašnjeg predsjedavajućeg Stalnom savjetu OEBS-a Ijana Borža, 12. novembra 2024. godine. Delegacija Crne Gore, koju je predvodio potpredsjednik Ibrahimović, uzela je učešće na 31. zasijedanju Ministarskog savjeta OEBS-a, koji je održan na Malti, u periodu od 4-6. decembra 2024. godine. Na marginama Ministarskog savjeta, potpredsjednik Ibrahimović je imao bilateralne susrete sa ministrima vanjskih poslova R. Mađarske i K. Monaka.

Imajući u vidu opredijeljenost Vlade Crne Gore kontinuiranom unapređenju medijskog ambijenta i sloboda, Ministarstvo vanjskih poslova je opredijelilo dobrovoljnu kontribuciju za projekat OEBS-a „Bezbjednost novinarki online“ (*Safety of Female Journalists Online - SOFJO*), u decembru prošle godine, u iznosu od 4,000 Eura.

U okviru crnogorskog šestomjesečnog predsjedavanja Sporazumu o podregionalnoj kontroli naoružanja, Član IV, Aneks 1-B, Opšteg okvirnog Sporazuma za mir u BiH, održana je Pregledna konferencija o primjeni ovog Sporazuma u Beču, 5. novembra 2024. godine, kojoj je predsjedavao državni sekretar u MVP amb. Periša Kastratović.

Saradnja Crne Gore sa Savjetom Evrope tokom izvještajnog perioda je unapređena kroz konkretne aktivnosti koje su sprovedene na inicijativu Ministarstva vanjskih poslova. U cilju poboljšanja vidljivosti rada Savjeta Evrope, u saradnji s Pravnim fakultetom Univerziteta Crne Gore i Programskom kancelarijom Savjeta Evrope u Crnoj Gori 22. oktobra je održan **događaj povodom obilježavanja 75 godina od osnivanja Savjeta Evrope i 20 godina primjene Evropske konvencije o ljudskim pravima u Crnoj Gori**, koji je otvorio potpredsjednik Ibrahimović. U periodu 24-25. oktobra 2024. godine u Kotoru, MVP je, zajedno sa Ministarstvom ljudskih i manjinskih prava, bio domaćin prve **Konferencije Savjeta Evrope o interkulturalizmu** koja je bila posvećena temi otpornosti mladih u digitalnom prostoru na rasističke i ksenofobne pojave. Konkretna ishod Konferencije predstavlja usvajanje Kotorske deklaracije.

U periodu **5-6. novembra 2024. godine**, potpredsjednik Ibrahimović je posjetio sjedište Savjeta Evrope i tokom te posjete je uzeo učešće na Svjetskom forumu demokratije. Dodatno, posjeta je poslužila i kao prilika da Crna Gora postane 11. potpisnica *Okvirne konvencije Savjeta Evrope o vještačkoj inteligenciji i ljudskim pravima, demokratiji i vladavini prava*.

Imajući u vidu značaj saradnje koju Crna Gora ostvaruje sa Evropskim sudom za ljudska prava (ESLJP), Ministarstvo vanjskih poslova je pozitivno odgovorilo na inicijativu ESLJP i u decembru 2024. godine opredijelilo sredstva za organizovanje događaja u cilju obilježavanja 75. godišnjice od potpisivanja Evropske konvencije o ljudskim pravima (za Crnu Goru prema obračunu Suda ona iznose EUR 2957).

Saradnja u okviru regionalnih inicijativa i organizacija

U izvještajnom periodu, Crna Gora je nastavila sa unapređivanjem regionalne saradnje, kao pouzdan i konstruktivan partner, aktivno učestvovala u radu brojnih regionalnih organizacija i inicijativa - Berlinski proces, Proces saradnje u jugoistočnoj Evropi, Savjet za regionalnu saradnju, Centralno-evropska inicijativa, Jadransko-jonska inicijativa, Strategija EU za Jadransko-jonski region, Centar za bezbjednosnu saradnju, Međunarodna organizacija za frankofoniju, Unija za Mediteran, Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice.

Delegacija Crne Gore koju je predvodio predsjednik Vlade Miloško Spajić učestvovala je na Samitu Berlinskog procesa (14. oktobar, Berlin), dok je ppv i mvp Ervin Ibrahimović učestvovao na sastanku ministara vanjskih poslova Berlinskog procesa (1. oktobar, Berlin).

Odluka o izmjenama Odluke o obrazovanju Radnog tima za koordinaciju aktivnosti u okviru Berlinskog procesa usvojena je na Vladi 24. decembra 2024. Formiranju nove radne grupe prethodila je među-resorska koordinacija koju je vodilo MVP, a u cilju utvrđivanja institucija čije je učešće neophodno u realizaciji aktivnosti koje proizilaze iz preuzetih obaveza u okviru inicijative. MVP je u izvještajnom periodu učestvovalo u procesu usaglašavanja seta dokumenata u okviru CEFTA-e (Dodatni protokol 7, 10 odluka i jedna Preporuka) koji su usvojeni na sastanku Zajedničkog komiteta, 9. oktobra 2024.

Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Ervin Ibrahimović učestvovao je i na Forumu Unije za Mediteran (28. oktobar, Barselona) i sastanku ministara vanjskih poslova Centralno-evropske inicijative (20. novembar, Tirana).

Tokom izvještajnog perioda, izdvajamo i ostale sastanke u okviru regionalnih organizacija i inicijativa, na kojima su učestvovali predstavnici Ministarstva vanjskih poslova:

- 1) Proces saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECP) i Savjet za regionalnu saradnju (RCC)
 - Finansijski potkomitet Borda RCC-ja održan je 1. oktobra 2024. u Sarajevu;
 - Sastanak Borda održan je 6. novembra 2024. u Sarajevu;
 - Sastanak političkih direktora SEECP-a održan je 26. novembra 2024. u Tirani.
- 2) Unija za Mediteran (UzM)
 - Forum ministara vanjskih poslova održan je 28. oktobra 2024. u Barseloni.
- 3) Centralno-evropska inicijativa (CEI)
 - Sastanak komiteta nacionalnih koordinatora održani su 8. oktobra i 19. novembra 2024. u Trstu;
 - Medijski forum jugoistočne Evrope održan je, u saradnji sa Medijskom organizacijom jugoistočne Evrope (SEEMO) i CEI, 27. novembra 2024. u Podgorici.

- 4) Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice (MARRI)
 - Sastanak Komiteta održan je 4. decembra 2024. u Skoplju, dok su vanredni sastanci Komiteta održani su 1. i 18. oktobra 2024. u Skoplju u 21. novembra (onlajn format)
- 5) Fond za Zapadni Balkan (WBF)
 - Sastanci Komiteta visokih zvaničnika održani su 18-19. decembra 2024. u Tirani;
 - Sastanak sa eksternim ekspertima u cilju evaluacije rada WBF-a održan je 4. decembra u onlajn formatu.
- 6) Jadransko-jonska inicijativa (JJI) i Strategija EU za jadransko-jonski region (EUSAIR)
 - Komitet visokih zvaničnika JJI i upravni odbor EUSAIR održani su 9-10. oktobra 2024. u Briselu.
- 7) Centar za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC)
 - Radionica o pojedinačnim i regionalnim sajber i hibridnim prijetnjama i izazovima u JIE održana je 1-4. oktobra 2024. u Tirani;
 - Sastanak Multinacionalne savjetodavne grupe (MAG) održan je 15. oktobra 2024. u Rakitju;
 - Konferencija o bezbjedonosnim izazovima u Evropi održana je 3-4. decembra 2024. u Zagrebu.
- 8) Berlinski proces
 - Sastanak predstavnika MVP-a za Zapadni Balkan, u organizaciji GIZ-a, održan je 17. decembra 2024. u onlajn formatu.
- 9) Međunarodna organizacija za Frankofoniju (OIF)
 - Samit Frankofonije održan je 4. oktobra 2024. u Parizu;
 - U saradnji sa Međunarodnom organizacijom za Frankofoniju, Državnom školom za administraciju, Diplomatskom akademijom Beča i Univerzitetom u Lionu, organizovan je tematski tehnički seminar za crnogorsku frankofonu administraciju u prostorijama Ministarstva vanjskih poslova, 7-8. novembra 2024, na temu „Upravljanje krizama u globalnom kontekstu”.

Restriktivne mjere

Crna Gora je nastavila da se stoprocentno usklađuje sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom Evropske unije, što uključuje i kontinuirano pridruživanje restriktivnim mjerama usvojenim od strane Savjeta Evropske unije i njihovo pravno transponovanje u naš pravni sistem.

U vremenskom intervalu od 1. oktobra do 31. decembra 2024. godine, Vlada je usvojila tri odluke o restriktivnim mjerama, i to:

- Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na vojnu podršku Islamske Republike Iran ruskoj agresiji na Ukrajinu i oružanim grupama i subjektima na Bliskom Istoku i području Crvenog mora, "Službeni list CG" broj 102/2024, od 24.10.2024. godine;

- Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih Odlukom Savjeta Evropske unije s obzirom na situaciju u Ruskoj Federaciji "Službeni list CG" broj 106/2024, od 1.11.2024. godine;
- Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine "Službeni list CG", br. 106/2024 od 1.11.2024. godine.

Takođe, Zakon o restriktivnim mjerama je stupio na snagu 21. decembra 2024. godine, u okviru čijeg teksta su u potpunosti sadržane sve ranije preporuke FATF-a, i otklonjeni svi nedostaci prethodnog zakonskog rješenja, čime je Crna Gora ispunila obećanja data partnerima tokom prethodne evaluacije MONEYVAL-a, uskladila zakonske okvire u ovoj oblasti sa međunarodnim i standardima Evropske unije, i stvorila uslove za adekvatnu i efikasnu primjenu restriktivnih mjera na državnom nivou.

2. Pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji

Sedamnaesti Pododbor za poljoprivredu i ribarstvo (uključujući i bezbjednost hrane) održan je 15. oktobra 2024. godine u Podgorici, u hibridnom formatu. Sastanak je pružio priliku za ocjenu godišnjeg napretka i pregleda aktivnosti sprovedenih u okviru pregovaračkih poglavlja 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj, 12 – Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarna politika, te 13 – Ribarstvo.

U vezi s pregovaračkim poglavljem 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj, pohvaljen je intenzivan rad na pripremi Implementacionog plana za uspostavljanje Integrisanog administrativnog i kontrolnog sistema (IAKS) i Agencije za plaćanja, dokumenta od suštinskog značaja za zatvaranje ovog poglavlja. Kada je riječ o pregovaračkom poglavljju 12, istaknuta je kontinuirana transpozicija i implementacija pravne tekovine Evropske unije. Takođe, u okviru pregovaračkog poglavlja 13, pohvaljeno je usvajanje Strategije razvoja sektora ribarstva za period 2024–2029, zajedno s Akcionim planom za prenošenje, implementaciju i sprovođenje pravne tekovine EU, kao i donošenje Zakona o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi. Ovaj zakon predstavlja jedan od četiri ključna zakona potrebna za ispunjenje prvog završnog mjerila, odnosno zatvaranje ovog pregovaračkog poglavlja.

2.1. Poglavlja pravne tekovine

U oblasti reforme javne uprave, Vlada je usvojila Informacije povodom održanog Dvanestog sastanka Posebne grupe za reformu javne uprave između Crne Gore i EU (PAR). Cilj ovog sastanka jeste unapređenje dijaloga o javnoj upravi i upravljanju javnim finansijama. U oblasti digitalizacije, Vlada je 10. 10. 2024. usvojila Informaciju o formiranju novog saziva Koordinacionog tijela za upravljanje procesom digitalne transformacije čime je obnovljen međuresorni mehanizam za nadzor i ubrzanje digitalizacije javnog sektora. Takođe, Vlada je usvojila Informaciju o uspostavljanju Jedinstvene kontakt tačke (JKT) za usluge, u skladu s zahtjevima EU Direktive o

uslugama što omogućava da svi postupci za osnivanje i poslovanje privrednih subjekata budu dostupni elektronski na jednom mjestu.

Vlada je 10. 10. 2024. usvojila Informaciju o formiranju novog saziva Koordinacionog tijela za upravljanje procesom digitalne transformacije čime je obnovljen međuresorni mehanizam za nadzor i ubrzanje digitalizacije javnog sektora. Sjednica III saziva Koordinacionog tijela za upravljanje procesom digitalne transformacije održana je 25. 10. 2024. godine na kojoj je razmatran Akcioni plan Strategije digitalne transformacije za period 2024–2025, kao putokaz za buduće aktivnosti, kao i modernizacija javne uprave kroz razvoj e-usluga i unapređenje interoperabilnosti.

Vlada je 01. 11. 2024. usvojila Informaciju o uspostavljanju Jedinствene kontakt tačke (JKT) za usluge, u skladu s zahtjevima EU Direktive o uslugama što omogućava da svi postupci za osnivanje i poslovanje privrednih subjekata budu dostupni elektronski na jednom mjestu, a predstavlja i ispunjenje jedne od obaveza Crne Gore za pristupanje EU. Takođe, Vlada je 15. 11. 2024. usvojila Informacije povodom održanog Dvanestog sastanka Posebne grupe za reformu javne uprave između Crne Gore i EU (PAR). Cilj ovog sastanka jeste unapređenja dijaloga o javnoj upravi i upravljanju javnim finansijama. Tokom sastanka usaglašeni su zajednički operativni zaključci, čime je postavljena jasna mapa puta za naredne korake u reformskom procesu. Takođe, Vlada je 26. 12. 2024. usvojila Informaciju o implementaciji Informacionog sistema za elektronsko upravljanje dokumentima i upravljanje procesom elektronskih sjednica Vlade.

U okviru pregovaračkog poglavlja 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, Vlada je 01. novembra 2024. usvojila Informaciju o uspostavljanju Jedinствene kontakt tačke (JKT). JKT portal je u potpunosti operativan od 25. juna 2024. (www.psc.gov.me). Cilj JKT-a je olakšati pokretanje poslovanja i pristup tržištu usluga u Crnoj Gori, čime se doprinosi stvaranju transparentnijeg i konkurentnijeg poslovnog okruženja. Vlada je 19. decembra 2024. utvrdila Predlog zakona o uređenju prostora i Predlog zakona o izgradnji objekata, važnih za usklađivanje sa evropskim zakonodavstvom u oblasti profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija.

U okviru pregovaračkog poglavlja 4 – Sloboda kretanja kapitala, Skupština je 10. decembra 2024. donijela Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama („Sl. list CG“ broj 119/24) kojim se uređuje način utvrđivanja, uvođenja, primjene i ukidanja međunarodnih i nacionalnih restriktivnih mjera u odnosu na države, kao i fizička i pravna lica, subjekte i tijela. Takođe, Vlada je 8. novembra 2024. utvrdila Predlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, koji je relevantan zakon za prvo završno mjerilo. Nadalje, Vlada je 12. decembra 2024. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu, koji je relevantan za drugo završno mjerilo. Dodatno, Vlada je 26. decembra 2024. utvrdila Predlog zakona o igrama na sreću koji je važan za treće završno mjerilo, a s kojim će se stvoriti osnova za dalje jačanje mjera protiv pranja novca i finansiranja terorizma u crnogorskom sektoru igara na sreću.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 7 – Pravo intelektualne svojine**, u cilju potpunog usklađivanja sa pravnom tekovinom EU u dijelu autorskih i srodnih prava, Skupština je 10. oktobra 2024. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima („Sl. list CG 100/24“). Crna Gora je donošenjem ovog zakona u potpunosti ispunila drugo završno mjerilo u okviru poglavlja 7. Takođe, Vlada je 10. oktobra 2024. u sklopu Informacije o ispunjenju završnih mjerila u oblastima pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračka poglavlja 7 – Pravo intelektualne svojine, 10 – Informatičko društvo i mediji, 20 – Industrijska politika i preduzetništvo i 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, usvojila Završni izvještaj o poglavlju 7 – Pravo intelektualne svojine, kojim je konstatovano da Crna Gora smatra da je ispunila završna mjerila i time ispunila uslove za privremeno zatvaranje pregovaračkog poglavlja 7. **Poglavljje je privremeno zatvoreno 16. decembra 2024. na Međuvladinoj konferenciji koja je održana u Briselu.**

U okviru pregovaračkog **poglavlja 9 – Finansijske usluge**, Vlada je 26. decembra 2024. utvrdila Predlog Zakona o finansijskim konglomeratima koji je predložen u cilju ispunjenja preuzetih obaveza u postupku pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, vezanih za ovo pregovaračko poglavljje. Njime se vrši usaglašavanje sa Direktivom 2002/87/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. decembra 2002. o dodatnom nadzoru kreditnih institucija, društava za osiguranje i investicionih društava u finansijskom konglomeratu.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj**, Skupština je 17. decembra 2024. godine, donijela Zakon o organskoj proizvodnji. Njime se uređuju uslovi za organsku proizvodnju, uključujući označavanje i oglašavanje, promet, uvoz i izvoz organskih proizvoda, kao i procese kontrole i sertifikacije. Pored toga, bavi se zvaničnim kontrolama i drugim važnim pitanjima u vezi sa organskom proizvodnjom.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 14 – Saobraćajna politika**, uspješno je završena implementacija VTMS i NMSW. NMSW je počeo sa radom u avgustu 2024, dok je VTMS druga faza počela sa radom krajem decembra 2024. godine. Paralelno sa implementacijom NMSW-a, donijet je i Pravilnik o načinu najave dolaska broda u luku i odlaska broda iz luke („Sl. list CG“, broj 102/24), za potrebe implementacije NMSW i primjene pravne tekovine EU u nacionalno zakonodavstvo.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 15 – Energetika**, u decembru 2024. nacrt Nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP) je dostavljen Sekretarijatu Energetske zajednice (usvajanjem NECP-a se obezbjeđuje napredak i u poglavlju 27). U vezi sa ispunjenjem prvog mjerila za zatvaranje, Skupština je 10. decembra 2024. donijela Zakon o sigurnosti snabdijevanja naftnim derivatima („Sl. list CG“, broj 119/24).

U cilju usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa Paketom za integraciju tržišta električne energije, a u kontekstu ispunjenja drugog završnog mjerila, Vlada je 5. decembra 2024. utvrdila Predlog zakona o energetici, koji je 13. decembra 2024. dostavljen Skupštini na usvajanje. Takođe, Vlada je 8. novembra 2024. utvrdila Predlog zakona o mjerama sigurnosti pri istraživanju i proizvodnji ugljovodonika.

U okviru pregovaračkog **poglavlja 16 – Porezi**, Vlada je 19. decembra 2024. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji, kojim se stvara dobar pravni osnov za razvijanje sistema razmjene informacija između nadležnih organa država članica EU i drugih država koji će doprinijeti jačanju nacionalnih poreskih sistema i poboljšanju naplate poreza.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 17 – Ekonomska i monetarna unija**, u kontekstu trećeg završnog mjerila, Skupština je 17. decembra 2024. donijela Fiskalnu strategiju Crne Gore za period 2024-2027.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 18 – Statistika**, u kontekstu definisanja nadležnosti i razvoja statistike, Vlada je 28. novembra 2024. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, čime se doprinosi ispunjavanju prvog završnog mjerila.

U okviru **poglavlja 20 – Preduzetništvo i industrijska politika**, u pogledu usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, odnosno Direktivom 2011/07/EU o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u komercijalnim transakcijama, Skupština je 19. oktobra 2024. donijela Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza („Sl. list CG“, broj 113/24). Nakon što je u drugoj polovini 2024. iniciran proces transformacije Investiciono razvojnog fonda Crna Gore u Razvojnu banku Crne Gore, Skupština je 9. oktobra 2024. donijela Zakon o Razvojnoj banci Crne Gore („Sl. list CG“, broj 99/24). Razvojna banka Crne Gore je registrovana 31. decembra 2024. godine. Takođe, Vlada je 10. oktobra 2024. u sklopu Informacije o ispunjenju završnih mjerila u oblastima pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračka poglavlja 7 – Pravo intelektualne svojine, 10 – Informatičko društvo i mediji, 20 – Industrijska politika i preduzetništvo i 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika usvojila Završni izvještaj o poglavlju 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, kojim je konstatovano da Crna Gora smatra da je ispunila završno mjerilo i time stekla uslove za privremeno zatvaranje pregovaračkog poglavlja 20. Poglavlje je privremeno zatvoreno 16. decembra 2024. na Međuvladinoj konferenciji koja je održana u Briselu.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 21 – Trans-evropske mreže** završena je Studija opravdanosti autoputa Bar-Boljare, kojom je potvrđeno da je izgradnja autoputa opravdana. U Plan rasta uključene su dvije dionice autoputa (Mateševo - Andrijevića i Smokovac-Farmacija). Sproveden je pretkvalifikacioni javni poziv za nadzor i javni poziv za izbor PIU konsultanta, u skladu sa pravilima i procedurama EBRD-a.

U okviru **poglavlja 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata** u izvještajnom periodu realizovane su aktivnosti na izradi prvog nacrtu Akcionog plana uz koordinaciju imenovanih osoba za pojedinačne podoblasti, a uz učešće članova radne grupe i ekspertsku podršku projekta PPF sa NIPAK-om. Nakon finalizacije prvog nacrtu Akcionog plana, isti je predstavljen na sjednici pregovaračke radne grupe (PRG) koja je održana 25. oktobra 2024. godine. Ujedno je predstavljena i Metodologija za samoprocjenu ispunjavanja preduslova (enabling conditions), Studija o broju i opsegu programa, te Program obuke na temu kohezije politike. Nakon dobijenih komentara od članova PRG i finalizacije teksta, prvi nacrt AP je dostavljen Evropskoj komisiji na komentare 8. novembra 2024, dok je EK dostavila komentare 19. decembra 2024. Takođe, u saradnji sa resornim ministarstvima, pripremljena je prva samoprocjena ispunjenosti 20 preduslova u okviru ovog poglavlja, odnosno 4 horizontalna i 16 tematskih, koji će takođe biti upućeni zajedno sa Akcionim planom EK.

U poglavlju 23 – Pravosuđe i temeljna prava primarno, treba istaći usvajanje Strategije manjinske politike 2024-2028 koja postavlja smjernice i prioritete za naredni period u smislu unapređenja prava manjina, s fokusom na jačanje njihovog položaja, unapređenje društvenog uključivanja i podršku njihovom razvoju u svim aspektima

života. Takođe, usvajanjem izmjena Zakona o alternativnom rješavanju sporova radi preciziranja postupka medijacije, unparijeđena su postojeća zakonska rješenja kako bi se otklonile nejasnoće u njihovoj primjeni. Dodatno, ojačani su kapaciteti Specijalnog državnog tužilaštva, takođe, ubrzan je proces adaptacije stare zgrade Vlade za potrebe Specijalnog državnog tužilaštva, a za realizaciju navedenih koraka zaduženo je Ministarstvo unutrašnjih poslova da u što kraćem roku, pripremi i dostavi Vladi predlog odluke o dopuni Odluke o određivanju ličnosti, objekata i prostora koje obezbjeđuje Uprava policije.

U oblasti **pravosuđa**, na strateškom planu, Vlada je 24. 10. 2024. je donijela Godišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Programa razvoja alternativnog rješavanja sporova 2023–2025. Izvještaj prikazuje napredak u promovisanju medijacije i drugih alternativnih metoda rješavanja sporova, uz identifikaciju ključnih izazova i preporuka za dalju implementaciju. Kada je u pitanju normativni okvir, Vlada je 25. 12. 2024. usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnom rješavanju sporova (medijacija i arbitraža) radi unapređenja van sudskih načina rješavanja sporova i rasterećenja sudova. Ove izmjene imaju za cilj unapređenje postojećih zakonskih rješenja kako bi se otklonile nejasnoće u njihovoj primjeni, unapređenje van sudskih načina rješavanja sporova i rasterećenje sudova u Crnoj Gori.

Vlada je 25. 10. 2024. donijela Odluku o izvršenju Odluke Evropskog suda za ljudska prava u slučaju Alić i drugi protiv Crne Gore i zadužila Ministarstvo finansija da iz budžetske rezerve isplati ukupno 52.800 eura bez troškova postupka, kako bi se izvršila presuda o isplati kompenzacija zbog prekomjere dužine postupaka. Takođe, Vlada je 24. 12. 2024. donijela Odluku o formiranju Savjeta za praćenje sprovođenja Strategije za izvršenje krivičnih sankcija 2023-2026 i pratećih akcionih planova. Zadatak Savjeta je da prati prioritete, dinamiku i rokove realizacije i ocjenjuje postignute rezultate u sprovođenju akcionih planova, ocjenjuje racionalizaciju utroška budžetskih sredstava i sredstava iz drugih izvora opredijeljenih za realizaciju akcionih planova, dostavlja Vladi Crne Gore godišnji i završni izvještaj sa pregledom stanja, ocjenom i preporukama za ostvarivanje strateškog cilja.

U oblasti **borbe protiv korupcije**, Vlada je 17. 10. 2024. usvojila Informaciju o potrebi jačanja kapaciteta Specijalnog državnog tužilaštva. U cilju daljeg jačanja kapaciteta ove institucije, te ubrzanja procesa adaptacije stare zgrade Vlade za njene potrebe, zaduženo je Ministarstvo unutrašnjih poslova da u što kraćem roku, pripremi i dostavi Vladi predlog odluke o dopuni Odluke o određivanju ličnosti, objekata i prostora koje obezbjeđuje Uprava policije. Takođe, izvršena je temeljna kadrovska reorganizacija Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije – razriješeni su dotadašnji zamjenik predsjednika i 12 članova Savjeta, a imenovan je novi zamjenik predsjednika i 13 članova.

Nadalje, u vezi s borbom protiv korupcije donijete su naredbe o sprovođenju istrage i optužnice protiv politički eksponiranih lica. Naime, 15. 12. 2024. Specijalno državno tužilaštvo donijelo je naredbu o sprovođenju istrage protiv pet lica, od kojih su tri bivša ministra, jedan bivši sekretar i tadašnja načelnica Službe za finansije, zbog postojanja osnova sumnje da su učinili tri produžena krivična djela zloupotreba službenog položaja i dva krivična djela zloupotreba službenog položaja.

U oblasti **temeljnih prava**, na strateškom planu, na prvom mjestu treba izdvojiti usvajanje nove Strategije manjinske politike za period 2024-2028, zajedno s propratnim Akcionim planom za period 2024-2025. Ova strategija postavlja smjernice i prioritete za naredni period, s fokusom na jačanje zaštite prava manjina, unapređenje njihovog društvenog uključivanja i podršku njihovom razvoju u svim aspektima života. Pored navedenog, Vlada je sprovela aktivnosti koje se tiču učešća Crne Gore u programu Evropske unije - Građani, jednakost, prava i vrijednost, a odobreno je i finansiranje projekata nevladinih organizacija u oblastima rodne ravnopravnosti i zaštite prava lica s invaliditetom.

Vlada je 22. 11. 2024. usvojila Polugodišnji izvještaj o radu Operativnog tima za borbu protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama za period od 01. aprila do 01. oktobra 2024. godine. Uloga tima je da, na osnovu Istanbulske konvencije i nacionalnog zakonodavstva, analizira praksu u borbi protiv nasilja, identifikuje izazove i predlaže mjere za unapređenje prevencije i zaštite žrtava. Polugodišnji izvještaj pruža pregled aktivnosti tima u navedenom periodu, uključujući analizu slučajeva nasilja, identifikaciju izazova u praksi i preporuke za unapređenje sistema zaštite žrtava. Vlada je 24. 12. 2025. usvojila Izvještaj o radu Savjeta za prava djeteta za period januar 2024. godine - decembar 2024. godine, koji obuhvata aktivnosti i postignuća Savjeta za prava djeteta tokom navedenog perioda.

U pogledu saradnje s **nevladinim organizacijama**, Vlada je 19.12. 2025. donijela Odluku o utvrđivanju prioritetnih oblasti od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u 2025. godini. Ovom odlukom, država obezbjeđuje sredstva za finansiranje NVO projekata u oblastima od javnog interesa u iznosu najmanje 0,1 % godišnjeg budžeta, uz dodatnih 0,3 % za posebne svrhe. Nakon sektorskih analiza i konsultacija, predložena su sredstva za zaštitu osoba s invaliditetom (0,1 %) i kofinansiranje EU projekata u 2025. godini.

U poglavlju 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, Vlada je donijela Strategiju za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala 2024-2027. kao i Akcioni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala 2024-2027 za period 2024-2025. Na zakonodavnom planu, Vlada je utvrdila Predlog zakona o restriktivnim mjerama i Predlog zakona o igrama na sreću a utvrđen je i Predlog uredbe o dopuni Uredbe o viznom režimu. Skupština donijela Zakon o potvrđivanju Konvencije o potvrđivanju i priznavanju i izvršenju stranih presuda u građanskim i privrednim stvarima , kao i Zakon o potvrđivanju Međunarodnog sporazuma o razmjeni podataka u svrhe provjere izjava o imovini.

Kada je u pitanju unapređenje strateškog okvira u poglavlju 24 - **Pravda, sloboda i bezbjednost**, Vlada je 08. 11. 2024. donijela Strategiju za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala 2024-2027. kao i Akcioni plan za sprovođenje Strategije za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala 2024-2027 za period 2024-2025. Cilj Strategije je uspostavljanje jedinstvenog pristupa u borbi protiv organizovanih kriminalnih grupa i u uspostavljanju potpune intolerancije prema svim oblicima organizovanog kriminala.

Na zakonodavnom planu, Vlada je 08. 12. 2024. utvrdila Predlog zakona o restriktivnim mjerama. S obzirom na značaj oblasti koju reguliše, kao i ulogu koju restriktivne mjere imaju u vanjskoj i bezbjednosnoj politici, Predlog zakona ima za cilj snaženje kapaciteta i unapređenje efikasnosti u ovoj oblasti, čime se ostvaruju interesi na unutrašnjem i vanjskom planu, naročito imajući u vidu vitalnu ulogu koju sankcije imaju u očuvanju međunarodnog mira i pružanju odgovora na gruba kršenja međunarodnog prava.

U odnosu na oblast pravosudne saradnja u građanskim i krivičnim stvarima, Skupština je 15. 10. 2024. godine donijela Zakon o potvrđivanju Konvencije o potvrđivanju i priznavanju i izvršenju stranih presuda u građanskim i privrednim stvarima kojim se potvrđuje Konvencija o priznanju i izvršenju stranih presuda u građanskim ili privrednim stvarima, usvojena 2. jula 2019. godine u Hagu. Takođe, Skupština je istog datuma donijela i Zakon o potvrđivanju Međunarodnog sporazuma o razmjeni podataka u svrhe provjere izjava o imovini. Svrha sporazuma jeste spriječiti korupciju uz pomoć direktne administrativne razmjene podataka koji se odnose na prijavljenu imovinu između potpisnika ovog sporazuma. Vlada je 17. 12. 2024. dala saglasnost na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva unutrašnjih poslova. Ovim Pravilnikom je sektor granične policije stvorio uslove za unapređenje svojih organizacionih i kadrovskih kapaciteta, takođe, sistematizovane su nove organizacione jedinice: Grupa za analizu rizika i zajednički centri za policijsku saradnju i Prihvatilište za strance.

Kada je u pitanju **borba protiv organizovanog kriminala**, u dijelu sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, Vlada je 26. 12. 2024. utvrdila Predlog zakona o igrama na sreću. Novim Zakonom će se stvoriti osnova za dalje jačanje mjera protiv pranja novca i finansiranja terorizma u crnogorskom sektoru igara na sreću. Takođe, obezbijediće se kvalitetnija kontrola rukovodećih lica kod priređivača, kao i efikasnije praćenje tokova novca i navika klijenata priređivača / igrača/ ica

Održane su sjednice Biroa za operativnu koordinaciju organa obavještajno bezbjednosnog sektora 25. 10. 2024. i 30. 11. 2024. na kojima je razmatrana bezbjednosna situacija, s fokusom na bezbjednosne izazove dominantno uslovljen međusobnim obračunima visokorizičnih organizovanih kriminalnih grupa. Posebna pažnja posvećena je pitanju efikasnosti sudskih postupaka, a apelovano je i na hitno razmatranje određenih izmjena Zakonika o krivičnom postupku, posebno u dijelu povećanja vremenskog okvira u kome optuženo lice može boraviti u pritvoru, ali i cjelovitih izmjena Zakonika o krivičnom postupku.

U **saradnji u oblasti droga**, potpisan je 29. 10. 2024. radni aranžman između Ministarstva zdravlja i Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i Agencije Evropske unije za droge (EUDA). Dokument će podrazumijevati saradnju do ispunjenja ciljeva, što je priprema i učlanjenje Crne Gore u EUDA.

U oblasti **vizne politike**, Vlada je 24. 12. 2024. utvrdila Predlog uredbe o dopuni Uredbe o viznom režimu. Ova dopuna izvršena je u odnosu na Kraljevinu Bahrein i Kraljevinu Saudijsku Arabiju da mogu ulaziti, prelaziti preko teritorije i boraviti u Crnoj Gori do 90 dana, sa važećom putnom ispravom izdatom od nadležnih organa tih država, bez vize.

Kada je u pitanju **bilans rezultata** u oblasti borbe protiv kriminala, u vezi s borbom protiv korupcije i organizovanim kriminalom Specijalno državno tužilaštvo je, 11. 10. 2024.

podnijelo optužnicu protiv okrivljenih: bivšeg pomoćnika direktora Uprave policije, za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije, dva krivična djela zloupotreba službenog položaja, produženo krivično djelo pranje novca i produženo krivično djelo nedozvoljeno držanje i nošenje oružja i eksplozivnih materija i bivšeg glavnog specijalnog tužioca, za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije, dva krivična djela zloupotreba službenog položaja i nedozvoljeno držanje i nošenje oružja i eksplozivnih materija.

Nadalje, Specijalno državno tužilaštvo je 28. 11. 2024. godine podnijelo optužnicu protiv bivše direktorice Agencije za sprečavanje korupcije, za sedam produženih krivičnih djela zloupotreba službenog položaja, dva krivična djela zloupotreba službenog položaja i produženo krivično djelo falsifikovanje službene isprave i protiv okrivljenog lica pomoćnice direktora Agencije za sprečavanje korupcije, za dva produžena krivična djela zloupotreba službenog položaja.

U okviru **poglavlja 25 – Nauka i istraživanje**, Vlada je 28. decembra 2024. utvrdila Predlog zakona o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija kao i Predlog zakona o o izmjenama i dopunama Zakona o inovacionoj djelatnosti.

U okviru **poglavlja 26 – Obrazovanje i kultura**, Vlada je 26. decembra 2024. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene**, Vlada je 5. decembra 2024. usvojila Sedmi polugodišnji izvještaj o realizaciji završnih mjerila u poglavlju 27, koji obuhvata period mart – avgust 2024. Od 251 obaveze koje su predviđena Akcionim planom, realizovano je njih 122, što predstavlja 48% ukupne realizacije. Od oktobra 2024. primjenjuje se zabrana upotrebe plastičnih kesa u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. list CG“, br. 34/24, 92/24). Neuređeno odlagalište "Mislov do" u Nikšiću zatvoreno je 17. decembra 2024.

Vlada je 1. novembra 2024. donijela Strategiju za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025-2030. sa Akcionim planom za 2025-2026. godinu, koja obuhvata i radijacione i nuklearne nesreće. Glavni cilj Strategije je sprovođenje aktivnosti na prevenciji i smanjenju rizika od katastrofa i jačanju otpornosti na pojavu novih rizika, kao i jačanje kapaciteta društva i državnih/lokalnih institucija u odgovoru na različite vrste prirodnih i od strane čovjeka izazvanih katastrofa, sa posebnim akcentom na ranjive grupe i rodnu odgovornost¹. Takođe, Vlada je 19. decembra 2024. donijela Program monitoringa površinskih i podzemnih voda za 2025. godinu.

U okviru **poglavlja 28 – Zaštita potrošača i zdravlja**, Vlada je 12. decembra 2024 utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja i donijela Strategiju za poboljšanje kvaliteta zdravstvene zaštite i bezbjednost pacijenata 2025–2028, uz Akcioni plan za 2025–2026 kojim se pokazuje opredijeljenost za unapređenje kvaliteta zdravstvene zaštite i bezbjednosti cijelog zdravstvenog sistema, sa ciljem obezbjeđenja veće dostupnosti i uspješnosti liječenja, boljih uslova rada i, prije svega, veće sigurnosti pacijenata. Takođe, Vlada je 26. decembra 2024 donijela Nacionalnu strategiju razvoja digitalnog zdravlja 2024-2028.

¹ Od značaja i za poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika

sa Akcionim planom za period 2024-2025. Strategija predviđa niz mjera i inicijativa koje će zdravstveni sistem učiniti modernijim, efikasnijim i dostupnijim građaninu.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 29 – Carinska unija**, u Crnoj Gori je od 9. septembra 2024. otpočela nacionalna primjena Novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NCTS) u pet carinskih ispostava, a od 1. oktobra 2024. na cijelom carinskom području Crne Gore.

Uprava carina (UC) je usvojila Poslovnu strategiju za period 2024-2026, sa Akcionim planom koja predstavlja osnovni strateški dokument, na kojem će se zasnivati razvoj carinske službe u trogodišnjem periodu pripreme za punopravno članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji. UC je izradila Program rada – IT Strategija 2024 – 2026 koji postavlja jasne prioritete za razvoj i implementaciju IT rješenja koja podržavaju ključne poslovne aktivnosti UC i predstavlja sredstvo za podršku implementaciji Carinskog zakona, u pogledu razvoja i implementacije elektronskih sistema, usklađenih sa odgovarajućim sistemima država članica Evropske unije. Programom su planirani rokovi, kao i izvori i iznosi neophodnih finansijskih sredstava za implementaciju i održavanje IT sistema.

Vlada je 15. novembra 2024. donijela Program trgovinskih olakšica 2024-2026 s okvirnim Akcionim planom koji predstavlja sveobuhvatnu inicijativu koja ima za cilj unapređenje efikasnosti, efektivnosti i lakoće prekogranične trgovine. Programom je utvrđena zajednička agenda za sve nadležne organe u oblasti trgovinskih olakšica.

Vlada je 19. decembra 2024. donijela Uredbu o Carinskoj tarifi za 2025. godinu („Sl. list CG“, broj 126/24), kojom je izvršeno usklađivanje nomenklature carinske tarife sa Kombinovanom nomenklaturom Evropske unije za 2025. godinu (Regulativa Komisije br. 2024/2522) i koja se primjenjuje od 1. januar 2025².

Vlada je 15. novembra 2024. utvrdila Predlog Zakona o potvrđivanju izmjena i dopuna 23 – 39 Carinske Konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu isprava za MDP (karneta TIR) (Konvencija TIR, 1975). Predlog zakona se odnosi na izmjene i dopune koje su usvojene u skladu sa čl. 59 i 60 Konvencije TIR i iste su stupile na snagu u periodu od 7. novembra 2003. do 25. juna 2022. Predlog zakona je u skupštinskoj proceduri³.

U cilju provjere ispunjenosti uslova za pristupanje Crne Gore Konvenciji o zajedničkom tranzitnom postupku, u periodu 14 -16. januara 2025. održana je pre-monitoring misija Evropske komisije koju su činili predstavnici DG TAXUD i predstavnici članica Konvencije iz Mađarske, Francuske, Italije, Austrije, Češke i Turske. Pre-monitoring misija posjetila je UC, Carinsku ispostavu Debeli brijeg – granični prelaz sa R. Hrvatskom, Carinsku ispostavu Terminal Podgorica, kojom prilikom je pozitivno ocijenjena spremnost i stručnost carinskih službenika za implementaciju NCTS.

U cilju jačanja administrativnih kapaciteta Uprave carina, u skladu sa zaključkom Vlade br.10-100/24-4818/2 od 12. septembra 2024, Uprava carina je izradila Kadrovski plan za 2024. godinu, koji je Vlada usvojila 30. oktobra 2024. godine. Navedenim Planom za 2024. u Upravi carina planirano je zapošljavanje ukupno 27 izvršilaca na neodređeno (u carinarnicima, carinskim ispostavama, filijalama, kao i u sektorima, službama i odjeljenjima Uprave carina) u cilju kontinuiranog i efikasnog obavljanja poslova u

² Od značaja i za poglavlje 30 – Vanjski odnosi

³ Od značaja i za poglavlje 30 – Vanjski odnosi

naprijed navedenim organizacionim jedinicama Uprave. UC je, preko organa nadležnog za upravljanje kadrovima, pokrenula postupak popunjavanja navedenih pozicija, putem javnih i internih oglasa predviđenih Kadrovskim planom. Procedure su u toku.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 30 – Vanjski odnosi**, Crna Gora je potvrdila sva četiri do sada potpisana Sporazuma koji proizilaze iz Berlinskog procesa, i to: Sporazum o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja na Zapadnom Balkanu, Sporazum o slobodi kretanja na Zapadnom Balkanu sa ličnom kartom, Sporazum o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekte u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini. Sva tri pomenuta sporazuma su stupila na snagu za sve ugovorne strane, dok su za Crnu Goru stupili na snagu 23. februara 2024. Takođe, CEFTA Sporazum o priznavanju stručne kvalifikacije medicinskih sestara opšte njege, doktora veterinarske medicine, farmaceuta i babica za Crnu Goru je stupio na snagu 21. avgusta 2024, ali ne i za sve ugovorne strane (u skladu sa članom 21 stav 2 pomenutog Sporazuma). Nadležne crnogorske institucije su pokrenule proceduru potvrđivanja Sporazuma o pristupu visokom obrazovanju i prijemu na studije na Zapadnom Balkanu, petog međunarodnog ugovora koji je u okviru Berlinskog procesa usvojen 14. oktobra 2024. u Berlinu.

Skupština je 9. oktobra 2024. donijela Zakon o Razvojnoj banci Crne Gore („Sl. list CG“, broj 99/2024). U skladu sa članovima 77, 78 i 79 Zakona, 1. januara 2025. godine je Investiciono-razvojni fond (IRF) prestao da postoji, a počela je sa radom Razvojna banka Crne Gore (nastala transformacijom IRF -a u Razvojnu banku Crne Gore).

Vlada je 8. novembra 2024. utvrdila Predlog zakona o spoljnoj trgovini robom koja bi se mogla koristiti za izvršenje smrtno kazne, mučenje ili drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje, koji se nalazi u skupštinskoj proceduri.

Vlada je 24. decembra 2024. donijela Odluku odluke o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene.

U okviru **pregovaračkog poglavlja 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika**, nakon dobijanja pozitivnih Izvještaja o realizaciji privremenih mjerila za poglavlja 23 i 24, te ulaska u završnu fazu pregovora, stvorili su se uslovi za početak diplomatskih razgovora o ispunjenju jedinog završnog mjerila za poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika. Nakon obavljenih pregovora i u dogovoru sa američkom stranom, Crna Gora je 27. septembra 2024. godine obavijestila SAD verbalnom notom o namjeri da raskine sporazum. O toj namjeri (kojom je Crna Gora praktično izašla iz Sporazuma) obaviještena je 1. oktobra 2024. Evropska komisija, koja smatra da je time Crna Gora ispunila preostalo mjerilo u poglavlju 31.

Vlada je 3. oktobra 2024. donijela Odluku o obrazovanju Interresorne komisije za suprotstavljanje hibridnim prijetnjama, u cilju izrade i praćenja implementacije Strategije o suprotstavljanju hibridnim prijetnjama i pratećeg Akcionog plana. Strategija o suprotstavljanju hibridnim prijetnjama za period 2025 – 2028 sa pratećim Akcionim planom za njenu implementaciju za period 2025 – 2026 predstavljaće osnovni strateški dokument kojim se daju smjernice za unapređivanje postojećeg normativnog i institucionalnog okvira u cilju efikasnijeg suprotstavljanja širokom spektru hibridnih prijetnji. Usvajanje Strategije se očekuje u I kvartalu 2025.

Crna Gora je nastavila da se u potpunosti usaglašava sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom Evropske unije, primarno prateći razvoj ruske agresije na

ukrajinsku teritoriju i transponujući sve odluke koje čine dosadašnje pakete sankcija Evropske unije, u cilju slabljenja ruskih ratnih sposobnosti i finalno onemogućavanja Ruske Federacije da nastavi agresiju, ali i istovremeno transponujući odluke o restriktivnim mjerama u vezi sa tematskim oblastima koje se odnose na ljudska prava, hemijsko oružje i sajber napade, kao i odluke o restriktivnim mjerama prema drugim državama.

U okviru 14. paketa sankcija, Vlada je u oktobru 2024. usvojila posljednju izmjenu Odluke 2014/145/ZVBP od 17. marta 2014. godine o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine.

Skupština je 10. decembra 2024. donijela Zakon o restriktivnim mjerama („Sl. list CG”, broj 119/2024), koji predviđa brže usvajanje restriktivnih mjera Evropske unije te omogućava da Crna Gora nastavi da se, bez većih zakašnjenja, u potpunosti usaglašava sa ZVBP-om Evropske unije, ispunjava svoje međunarodne obaveze u cilju davanja doprinosa pri održavanju i uspostavljanju međunarodnog mira i bezbjednosti, i ostane kredibilan partner u ovoj oblasti. Usvajanjem novog Zakona o restriktivnim mjerama, Crna Gora je ispunila sve preporuke i sugestije MONEYVAL-a i FATF-a, koje su pri ranijim evaluacijama prepoznate kao nedostaci prethodnog zakonskog rješenja. Takođe, važno je napomenuti da će nova procedura uvođenja odluka o restriktivnim mjerama EU, omogućiti da 15. paket⁴, i svi budući paketi sankcija EU budu transponovani u jako kratkom roku nakon usvajanja istih od strane Savjeta Evropske unije.

U domenu **poglavlja 32 – Finansijski nadzor**, Skupština je 17. decembra 2024. donijela Zakon o budžetskoj inspekciji, što predstavlja veliki korak ka ispunjavanju prvog završnog mjerila.

U okviru **poglavlja 33 – Finansijske i budžetske odredbe**, Vlada je 15. novembra 2024. utvrdila Predlog zakona o budžetu za 2025. godinu.

2.2. Informisanje javnosti o procesu pristupanja Evropskoj uniji

U oblasti informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, tokom četvrtog kvartala 2024. godine, nastavljeno je sa realizacijom Akcionog plana za 2024. godinu za sprovođenje Strategije informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore EU 2023-2026. godine.

U tom smislu, Direkcija za informisanje javnosti o pregovaračkom procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji je realizovala sljedeće:

ORGANIZACIJA JAVNIH DOGAĐAJA I KAMPANJA:

- 18. oktobra - Počeo je program obuka „Ready4EU“ za rad u institucijama i tijelima EU. Program obuke je namijenjen državnim službenicima koji žele da steknu

⁴ U proceduri transponovanja je bila i posljednja izmjena Odluke 2014/512/ZVBP od 31. jula 2014. godine, o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na djelovanja Ruske Federacije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini, koju je u trenutku obustavilo usvajanje novog Zakona o restriktivnim mjerama na sjednici Skupštine Crne Gore, odnosno promjene u proceduri uvođenja odluka o restriktivnim mjerama Evropske unije, predviđene novim zakonskim rješenjem.

znanja i vještine i postanu konkurentni i osposobljeni za preuzimanje odgovornih uloga u institucijama i tijelima EU.

- 27. decembra – MEP je objavilo trideseti broj Biltena o evropskoj integraciji koji predstavlja najvažnije događaje i aktivnosti u procesu pristupanja EU tokom četvrtog kvartala 2024. godine.
- 30. decembra – MEP je objavilo 15. izdanje Eurokaza – časopisa o evropskoj integraciji Crne Gore

SARADNJA SA LOKALNIM SAMOUPRAVAMA:

- 5. novembra - MEP je organizovalo Evropski dan u Nikšiću
- 11. decembra – MEP je organizovalo Evropski dan u Kolašinu

SARADNJA SA AKADEMSKOM ZAJEDNICOM I MLADIMA:

- 7. oktobra – Ministarstvo evropskih poslova i Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija (MPNI), uz finansijsku podršku Evropske unije (EU) kroz projekat EU4ME, pokrenuli su edukativno-komunikacionu kampanju EUBuzz, u okviru koje su organizovane debate o EU temama u srednjim školama širom Crne Gore. Cilj kampanje je da mladima približi EU teme, podstakne ih na kritičko promišljanje i motiviše da se aktivno uključenje u društvene procese.
- 14. oktobra - EUBuzz Info dan za srednje škole sa sjevera održan u Beranama
- 16. oktobra - Ministarstvo evropskih poslova je potpisalo Memorandum o saradnji sa Filološkim fakultetima UCG i UDG
- 21. oktobra - U Budvi održan EUBuzz Info dan za srednje škole iz južnih opština
- 24. oktobra – MEP je raspisalo javni poziv studentima/studentkinjama političkih nauka i srodnih disciplina za učešće u programu rotacione prakse u Ministarstvu evropskih poslova.
- 6. decembra - Održano finale EUBuzz debatnog turnira u gimnaziji „Stojan Cerović“ u Nikšiću
- 9. decembra - Održano finale EUBuzz debatnog turnira u gimnaziji „Panto Mališić“ u Beranama
- 11. decembra - Proglašeni pobjednici debatnog turnira u Srednjoj ekonomsko-ugostiteljskoj školi u Baru
- 13. decembra - Dodijeljene nagrade najboljim debaterima i debaterkama u okviru EUBuzz kampanje

2.3. Aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore u pregovaračkom procesu

U izvještajnom periodu, Odbor za evropske integracije je održao četiri sjednice, a predsjednik i članovi Odbora imali su niz sastanaka na bilateralnom i multilateralnom nivou parlamentarne diplomatije. Izvještajni period obilježio je 22. sastanak Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje (POSP).

U okviru praćenja nadzora i kontrole procesa evropskih integracija, na devetoj sjednici, održanoj 25. oktobra 2024. godine, u prisustvu ministarke Maide Gorčević, članovi Odbora su većinom glasova usvojili 40. i 41. i 42. kvartalni izvještaj o ukupnim

aktivnostima u okviru procesa evropskih integracija za period: oktobar 2023 – jun 2024. godine, kao i 20. i 21. polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracija za period jul - decembar 2023. godine i januar – jun 2024. godine. Takođe, članovi Odbora upoznali su se i sa Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) za period 2024-2027. godine.

Deseta sjednica, održana 25. oktobra 2024. godine, bila je posvećena razmatranju stepena realizacije preporuke iz Zajedničke deklaracije usvojene na sastanku POSP-a. Preporuke su razmotrene uz učešće ministarke Maide Gorčević, članova Odbora i članova POSP-a.

Jedanaestu sjednicu Odbora, 8. novembra 2024. godine, obilježilo je predstavljanje Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2024. godinu, u prisustvu novoimenovanog ambasadora Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori Johana Satlera. Na sjednici su razmijenjena mišljenja o ocjeni stanja, nivou spremnosti i ostvarenom napretku Crne Gore ka članstvu u EU, posebno u dijelu koji se odnosi na političke kriterijume i vladavinu prava.

Na dvanaestoj sjednici Odbora, održanoj 13. decembra 2024. godine, predstavnici resornih ministarstava, članovi matičnog odbora i Zelene poslaničke grupe, zajedno sa predstavnicima civilnog sektora, razmotrili su trenutno stanje pregovora Crne Gore sa EU u poglavlju 27, apostrofirajući ključne izazove i zadatke koje predstoje, prije svega, u okviru implementacije zakonskih i institucionalnih reformi.

Kad je u pitanju parlamentarna diplomatija u okviru pristupanja EU, Ivan Vuković, predsjednik Odbora, i članovi Odbora Anđela Vojinović i Nikola Camaj učestvovali su 28 – 29. oktobra 2024. godine na 72. plenarnom zasijedanju Konferencije odbora za evropske poslove parlamenata zemalja članica EU (COSAC), koji je održan u Budimpešti, u sklopu predsjedavanja Mađarske Savjetu EU. Na sastanku je razgovarano o programu i rezultatima mađarskog predsjedavanja, stanju Evropske unije u godini institucionalne tranzicije i 15-godišnjoj primjeni Lisabonskog ugovora, demografskim trendovima u Evropi, te pitanjima evropske bezbjednosti i odbrane. Parlamentarci su istakli potrebu za prilagođavanjem politika kako bi se očuvala konkurentnost, prosperitet i strateški suverenitet EU. Takođe, diskutovalo se o jačanju uloge nacionalnih parlamenata i demokratije.

Na dvadesetom sastanku Konferencije parlamentarnih odbora za evropske integracije/poslove zemalja Jugoistočne Evrope, obuhvaćenih Procesom stabilizacije i pridruživanja (COSAP) 4. novembra 2024. godine, u Narodnoj skupštini Srbije u Beogradu, učestvovali su Ivan Vuković, predsjednik Odbora, Jovan Subotić, zamjenik predsjednika i članica Jelena Božović. Konferenciji su prisustvovali i delegacije Albanije, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije i Srbije, uz goste iz Turske i Gruzije. Glavne teme sastanka bile su „Politika proširenja EU – naredni koraci“ i „Značaj regionalne saradnje i povezanosti kao nužnog preduslova u procesu pristupanja EU“. U sadržajnoj diskusiji tokom oba panela, učesnici COSAP-a su pozdravili preporuke Evropske komisije o postignutim rezultatima zemalja u procesu pristupanja EU i izrazili nadu u još snažniju podršku Unije za brže pristupanje. Konferencija je završena usvajanjem

Zajedničke izjave COSAP- a, koja naglašava posvećenost procesima proširenja i regionalne saradnje na putu ka EU.

Na konferenciji posvećenoj Parlamentarnoj dimenziji Berlinskog procesa, održanoj od 7. do 10. oktobra u Berlinu, delegacija Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore, koju su činili Ivan Vuković, predsjednik Odbora, Jovan Subotić, zamjenik predsjednika, te članovi Ana Novaković Đurović i Amer Smailović. Konferencija je bila posvećena važnosti regionalne saradnje i razmjene dobrih praksi u vezi sa zajedničkim izazovima u procesu evropskih integracija Zapadnog Balkana. Diskusije su se odnosile na ključne teme kao što su zajedničko regionalno tržište, zelena agenda i dekarbonizacija.

Dvodnevnom sastanku 22. POSP-a u Podgorici, održanom 31. oktobra - 1. novembra 2024. godine, u ime Odbora za evropske integracije, prisustvovali su poslanici/e: Ivan Vuković, Boris Pejović, Jelena Božović, Anđela Vojinović, Nikola Camaj, Ana Novaković Đurović. Sastanku su predsjedavali poslanik Dejan Đurović, u ime Skupštine Crne Gore i Tomas Vajc, u ime delegacije Evropskog parlamenta. Sastanak je obilježila konstruktivna diskusija o postignutim rezultatima, ali i izazovima na putu ka članstvu Crne Gore u EU. Usvojena je zajednička Deklaracija sa preporukama.

Na Konferenciji „Decenija Berlinskog procesa: Naučene lekcije i put koji je pred nama“, održanoj 12. decembra 2024. godine u Sarajevu, učestvovali su Jovan Subotić, zamjenik predsjednika Odbora i članovi Jevrosima Pejović i Amer Smailović. Cilj događaja je bio da se sagledaju postignuća, naučene lekcije, kao i dalji koraci na putu ka stabilizaciji, saradnji i integraciji država Zapadnog Balkana u EU. Konferencija je obuhvatila teme koje se odnose na institucionalne i infrastrukturne projekte, mobilnost, obrazovanje, kao i regionalnu saradnju, u kontekstu obezbjeđivanja dugoročne stabilnosti regiona. Parlamentarci Zapadnog Balkana su razmotrili i kako dalje unaprijediti pristup zemalja regiona Evropskoj uniji, s posebnim fokusom na prevazilaženje postojećih političkih i ekonomskih prepreka.

U izvještajnom periodu, održani su bilateralni susreti predsjednika i članova Odbora sa predstavnicima država članica Evropske unije:

- Ivan Vuković, predsjednik Odbora, Jovan Subotić, zamjenik predsjednika i članovi Jevrosima Pejović i Nikola Camaj sastali su se 21. oktobra 2024. godine sa ambasadorom SR Njemačke Nj. E. Peterom Feltenom i direktoricom Centra za klimatske promjene, prirodne resurse i energiju Univerziteta Donja Gorica (UDG) Ivanom Vojinović. Tema sastanka bila je predstavljanje projekta „Dekarbonizacija Crne Gore kroz vezu klimatskih promjena i diplomatije“, koji realizuje Centar za klimatske promjene UDG, uz podršku Ministarstva vanjskih poslova SR Njemačke, posredstvom Ambasade SR Njemačke u Podgorici.
- Predsjednik Odbora Ivan Vuković se sastao 28. novembra 2024. godine sa novoimenovanim ambasadorom Austrije u Crnoj Gori Nj.E. Kristijanom Štajnerom. Ambasador Štajner je istakao kvalitetne bilateralne odnose između Crne Gore i Austrije, kao i uspješnu saradnju na nivou parlamenata. Takođe, kazao je da Crnu Goru vidi kao pozitivan primjer procesa evropskih integracija,

uz ohrabrenje za postizanje rezultata, koji će doprinijeti što skorijem članstvu u EU;

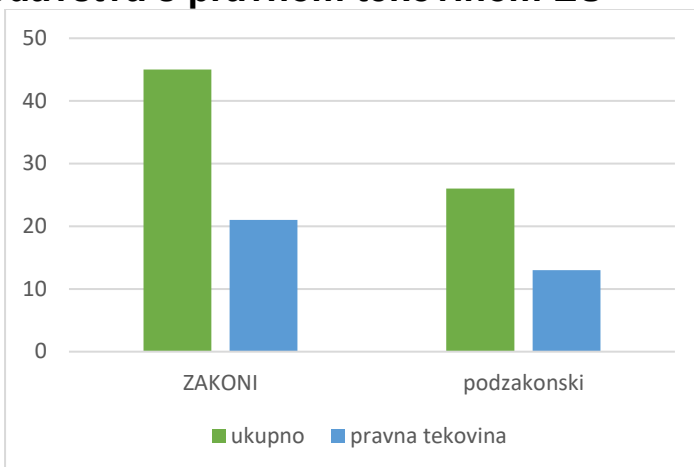
- Predsjednik i članovi Odbora za evropske integracije, zajedno sa članovima Odbora za međunarodne odnose održali su 13. decembra 2024. godine u Podgorici sastanak sa Nj.E. gospodinom Anđelom Feruđom (Angelo Ferrugia), predsjednikom Predstavničkog doma Malte. U ime Odbora za evropske integracije, sastanku su prisustvovali predsjednik Odbora Ivan Vuković i zamjenik predsjednika Jovan Subotić. Učesnici sastanka su se saglasili da Crna Gora i Malta njeguju partnerski i prijateljski odnos, politički nivo na visokom nivou, te istakli postojanje potencijala za intenzivniju saradnju dvije države u brojnim oblastima, posebno energetici, turizmu, poljoprivredi, zdravstvu i obrazovanju.

U sklopu promocije i jačanja vidljivosti procesa integracije Crne Gore u EU, delegacija Odbora za evropske integracije, u sastavu: Ivan Vuković, predsjednik Odbora, Jovan Subotić, zamjenik predsjednika, te članovi Nikola Camaj i Jevrosima Pejović, održali su 9. decembra 2024. godine tribinu sa studentima Fakulteta političkih nauka na temu: „Trenutno stanje u pristupnim pregovorima Crne Gore sa EU, sa fokusom na ocjene iz poslednjeg Izveštaja EK o Crnoj Gori i naredne korake“. Moderator tribine na Fakultetu političkih nauka u Podgorici bila je prof. dr Gordana Đurović, sa Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore. Učesnici su razmjenili mišljenja o ključnim pitanjima evropskih integracija, sa posebnim osvrtom na trenutne geopolitičke okolnosti, budućnost EU i naredne korake Crne Gore u procesu pristupanja.

Predsjednik Odbora Ivan Vuković je 14. oktobra 2024. godine održao sastanak sa predstavnicama NVO CEDEM-a: Nevenkom Vuksanović, direktoricom i Milenom Kovačević, projektnom koordinatorkom na temu „Inkluzivan dijalog za napredak društva“. Predsjednik Odbora je naglasio potrebu da Odbor bude uključen u proces razmatranja zakonskih akata koje je potrebno uskladiti sa evropskim zakonodavstvom. Vuksanović je istakla da će navedeni projekat rezultirati predstavljanjem izveštaja sa smjernicama za uspostavljanje modela za efikasnije sprovođenje zakona u skladu sa EU standardima. Sagovornici su se saglasili da bi u budućem periodu trebalo intenzivirati saradnju koja bi doprinijela boljoj informisanosti građana o značaju pristupanja Crne Gore EU.

3. Usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU

Tokom četvrtog kvartala 2024. godine, Ministarstvo evropskih poslova dalo je mišljenje na 71 predlog propisa, od čega je 45 zakona i 26 podzakonskih akata.

U tabeli ispod dat je pregled svih predloga akata koji sadrže pravnu tekovinu, a na koje su data mišljenja tokom navedenog izvještajnog perioda.

OKTOBAR 2024		
1.	Predlog zakona o spoljnoj trgovini robom koja bi se mogla koristiti za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje	MER
2.	Predlog zakona o potvrđivanju Multilateralnog sporazuma nadležnih organa o razmjeni izvještaja po zemljama	MIF
3.	Predlog zakona o potvrđivanju dopune 23, dopuna 24, izmjene i dopuna 25, izmjene 26, izmjene i dopune 27, izmjene i dopune 28, dopuna 28 BIS, izmjene i dopune 29, izmjene i dopune 30, izmjena i dopuna 31, izmjene i dopune 32, izmjene i dopune 33, izmjene i dopune 34, izmjene i dopuna 35, izmjene i dopune 36, dopuna 37, izmjene i dopuna 38 i izmjene i dopune 39 Carinske Konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu isprava za MDP (karneta TIR) (KONVENCIJA TIR, 1975)	MIF
4.	Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o svojinsko pravnim odnosima	MPUD
5.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj imovini	MPUD
6.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija	MPN
7.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti	MRS
8.	Predlog zakona o mjerama sigurnosti prilikom istraživanja i proizvodnji ugljovodonika u podmorju	MRNG
9.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja	MZD
10.	Predlog uredbe o izmjeni Uredbe o supstancama koje se mogu dodavati hrani za posebne prehrambene potrebe	MPŠV
11.	Predlog uredbe o izmjeni Uredbe o vitaminima, mineralima i drugim supstancama koje se mogu dodavati hrani	MPŠV
12.	Predlog odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u odnosu na	MVP

	djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine	
13.	Predlog odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na situaciju u Ruskoj Federaciji	MVP
14.	Predlog odluke o utvrđivanju osnovne i doplatne liste lijekova	MZD
NOVEMBAR 2024		
1.	Predlog zakona o potvrđivanju Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 7. decembra 2023. godine o izmjeni Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla	MER
2.	Predlog zakona o posredovanju u prometu i zakupu nepokretnosti	MER
3.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike	MIF
4.	Predlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Crne Gore i Knjaževine Andore o otklanjanju dvostrukog oporezivanja u odnosu na poreze na dohodak i na imovinu i sprečavanju poreske evazije i izbjegavanja	MIF
5.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu	MIF
6.	Predlog zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima	MIF
7.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore	MPA
8.	Predlog zakona o legalizaciji bespravnih objekata	MPUD
9.	Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Savjeta Ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Republike Bugarske, Vlade Republike Hrvatske, Vlade Mađarske, Vlade Republike Sjeverne Makedonije, Vlade Crne Gore, Vlade Republike Srbije, Vlade Slovačke Republike i Vlade Republike Slovenije u vezi sa saradnjom i koordinacijom u oblasti traganja i spašavanja u civilnom vazduhoplovstvu	MSA
10.	Predlog zakona o potvrđivanju izmjena Multilateralnog sporazuma između Evropske Zajednice i njenih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih Nacija na Kosovu o uspostavljanju zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja (ECAA Sporazum)	MSA
11.	Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju	MSS
12.	Predlog zakona o restriktivnim mjerama	MVP
13.	Predlog uredbe o Carinskoj tarifi za 2025. godinu	MIF
14.	Predlog uredbe o izmjenama Uredbe o organizaciji indirektnog upravljanja sprovođenja finansijske pomoći u okviru instrumenta pretpristupne podrške Evropske unije (IPA II)	MIF
15.	Predlog uredbe o izmjeni i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave	MJU
16.	Predlog uredbe o maksimalno dozvoljenim količinama kontaminenata u hrani	MPŠV

17.	Predlog uredbe o izmjeni Uredbe o prehrambenim aromama koje se mogu koristiti u i na hrani	MPŠV
18.	Predlog uredbe o izmjeni i dopuni Uredbe o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla	MPŠV
19.	Predlog uredbe o izmjenama i dopuni Uredbe o bližim zahtjevima za higijenu hrane za životinje	MPŠV
20.	Predlog uredbe o izmjeni Uredbe o načinu obračuna i plaćanja naknade za proizvodnju nafte i gasa	MRNG
21.	Predlog uredbe o izmjeni Uredbe o načinu povraćaja blokova i pristupu trećih lica upstream postrojenjima	MRNG
22.	Predlog odluke o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene	MER
23.	Predlog odluke o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2025. godinu	MRS
24.	Predlog odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u vezi sa situacijom u Republici Bjelorusiji i umiješanost Republike Bjelorusije u agresiju Ruske Federacije na Ukrajinu	MVP
DECEMBAR 2024		
1.	Predlog zakona o energetici	MEN
2.	Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o pristupanju Instrumentu između Evropske Unije koju predstavlja Evropska komisija i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore o posebnim aranžmanima za sprovođenje podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za reforme i rast	MEP
3.	Predlog zakona o alternativnim investicionim fondovima	MIF
4.	Predlog zakona o finansijskim konglomeratima	MIF
5.	Predlog zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom	MIF
6.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji	MIF
7.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	MIF
8.	Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o finansiranju ponovnog uspostavljanja zajedničke stalne postavke u Bloku 17 Državnog muzeja Aušvic – Birkenau	MKM
9.	Predlog zakona o pravnom prepoznavanju rodnog identiteta na osnovu samoodređenja	MLJMP
10.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu	MPA
11.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnom rješavanju sporova	MPA
12.	Predlog zakona o izgradnji objekata	MPUD
13.	Predlog zakona o uređenju prostora	MPUD
14.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama	MPN
15.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija	MPN
16.	Predlog zakona o izmjenama Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju	MPN

17.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inovacionoj djelatnosti	MPN
18.	Predlog zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti	MPN
19.	Predlog zakona o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija	MPN
20.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stručnom obrazovanju	MPN
21.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o gimnaziji	MPN
22.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih	MPN
23.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o boračkoj i invalidskoj zaštiti	MSS
24.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Agenciji za nacionalnu bezbjednost	KPVPS
25.	Predlog uredbe o visini troškova u postupku izdavanja dozvole za stavljanje biocidnih proizvoda u promet i upotrebu	MERS
26.	Predlog uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o zaradama lica u službi u Vojsci Crne Gore	MOD
27.	Predlog uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o bližim uslovima i načinu sprovođenja administrativnih i fizičkih mjera zaštite tajnih podataka	MOD
28.	Predlog uredbe o realizaciji i postupku korišćenja sredstava iz Mjere 9 – Tehnička pomoć iz Instrumenta pretprijetne pomoći Evropske unije (IPARD II program)	MPŠV
29.	Predlog uredbe o izmjenama Uredbe o povjeravanju dijela poslova iz nadležnosti Ministarstva energetike i rudarstva Javnoj ustanovi Zavod za geološka istraživanja	MRNG
30.	Predlog uredbe o dopuni Uredbe o viznom režimu	MVP
31.	Predlog uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugim primanjima za vrijeme rada u diplomatsko-konzularnom predstavništvu	MVP
32.	Predlog odluke o izmjeni Odluke o obrazovanju Interresorne komisije za suprotsavljanje hibridnim prijetnjama	MOD
33.	Predlog odluke o utvrđivanju osnovne i doplatne liste lijekova	MZD

Od ukupnog broja datih mišljenja u četvrtom kvartalu 2024. godine, 34 akta sadrže pravnu tekovinu EU, od čega 21 zakon i 13 podzakonskih akata:

1.	Predlog zakona o energetici	MEN
2.	Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o pristupanju Instrumentu između Evropske Unije koju predstavlja Evropska komisija i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore o posebnim aranžmanima za sprovođenje podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za reforme i rast	MEP
3.	Predlog zakona o spoljnoj trgovini robom koja bi se mogla koristiti za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje	MER

4.	Predlog zakona o potvrđivanju Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 7. decembra 2023. godine o izmjeni Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla	MER
5.	Predlog zakona o posredovanju u prometu i zakupu nepokretnosti	MER
6.	Predlog zakona o potvrđivanju dopune 23, dopuna 24, izmjene i dopuna 25, izmjene 26, izmjene i dopune 27, izmjene i dopune 28, dopuna 28 BIS, izmjene i dopune 29, izmjene i dopune 30, izmjena i dopuna 31, izmjene i dopune 32, izmjene i dopune 33, izmjene i dopune 34, izmjene i dopuna 35, izmjene i dopune 36, dopuna 37, izmjene i dopuna 38 i izmjene i dopune 39 Carinske Konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu isprava za MDP (karneta TIR) (KONVENCIJA TIR, 1975)	MIF
7.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu	MIF
8.	Predlog zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima	MIF
9.	Predlog zakona o alternativnim investicionim fondovima	MIF
10.	Predlog zakona o finansijskim konglomeratima	MIF
11.	Predlog zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom	MIF
12.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji	MIF
13.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	MIF
14.	Predlog zakona o izgradnji objekata	MPUD
15.	Predlog zakona o uređenju prostora	MPUD
16.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama	MPN
17.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija	MPN
18.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stručnom obrazovanju	MPN
19.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrazovanju odraslih	MPN
20.	Predlog zakona o mjerama sigurnosti prilikom istraživanja i proizvodnji ugljovodonika u podmorju	MRNG
21.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja	MZD

22.	Predlog uredbe o visini troškova u postupku izdavanja dozvole za stavljanje biocidnih proizvoda u promet i upotrebu	MERS
23.	Predlog uredbe o Carinskoj tarifi za 2025. godinu	MIF
24.	Predlog uredbe o izmjeni Uredbe o supstancama koje se mogu dodavati hrani za posebne prehrambene potrebe	MPŠV
25.	Predlog uredbe o izmjeni Uredbe o vitaminima, mineralima i drugim supstancama koje se mogu dodavati hrani	MPŠV
26.	Predlog uredbe o maksimalno dozvoljenim količinama kontaminenata u hrani	MPŠV
27.	Predlog uredbe o izmjeni Uredbe o prehrambenim aromama koje se mogu koristiti u i na hrani	MPŠV
28.	Predlog uredbe o izmjeni i dopuni Uredbe o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla	MPŠV
29.	Predlog uredbe o izmjenama i dopuni Uredbe o bližim zahtjevima za higijenu hrane za životinje	MPŠV
30.	Predlog uredbe o dopuni Uredbe o viznom režimu	MVP
31.	Predlog odluke o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene	MER
32.	Predlog odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine	MVP
33.	Predlog odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na situaciju u Ruskoj Federaciji	MVP
34.	Predlog odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u vezi sa situacijom u Republici Bjelorusiji i umiješanost Republike Bjelorusije u agresiju Ruske Federacije na Ukrajinu	MVP

4. Instrument pretpristupne podrške – IPA

4.1. IPA II (2014–2020)

Imajući u vidu potrebe za finansiranjem reformi u okviru procesa pristupanja EU, tokom izvještajnog perioda, nastavljeno je sa sprovođenjem projekata u okviru IPA II finansijske perspektive, odnosno akcija u okviru programa IPA 2016, IPA 2017, IPA 2018 i IPA 2020.

Kada je izvještavanje u pitanju, nastavljeno je održavanje redovnih sastanaka upravnih odbora projekata koji su u toku.

U dijelu kreiranja pravnih preduslova za nastavak sprovođenja programa, 14. oktobra 2024. godine potpisan je i Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije, u ime Evropske unije, o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma za period 2014–2020, zaključenog 7. juna 2021. godine, o podršci za poljoprivredu i ruralni razvoj u okviru Instrumenta pretpristupne podrške IPA II (IPARD II).

Kada je upitanju evaluacija IPA II programa, potpisan je Ugovor „Podrška srednjoročnoj evaluaciji IPA II akcija“ koje se sprovode u indirektnom upravljanju, za sektor Obrazovanje, zapošljavanje i socijalna politika i sektor Konkurentnost i inovacije, finansiranih iz Godišnjeg akcionog programa 2020. Takođe, u izvještajnom periodu realizovane su aktivnosti na sprovođenju Ugovora „Podrška evaluaciji IPA II akcija koje se sprovode u indirektnom upravljanju“, koji obuhvata sektore zaštite životne sredine i klimatskih akcija, konkurentnosti i inovacija, te Zajednički EU - CG Program za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu zaštitu 2015-2017 (dvije grant šeme).

Kada je IPARD II u pitanju, nastavljen je rad na sprovođenju ugovora potpisanih kroz prethodne objavljene javne pozive, s obzirom na to da je rok za korišćenje dostupnih IPARD II sredstava isticao krajem 2024. godine. Takođe, tokom izvještajnog perioda, potpisan je Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o izmjenama i dopunama Finansijskog sporazuma za period 2014-2020, posljednji put zaključenog 7. juna 2021. godine o podršci za poljoprivredu i ruralni razvoj u okviru Instrumenta pretpristupne podrške IPA II, od strane ministarke evropskih poslova M. Gorčević 14. oktobra 2024. godine. Dodatno, 6. decembra 2024. Crna Gora je od strane Evropske komisije obaviještena u vezi sa zaključenjem formalnosti za izmijenjeni Finansijski sporazum (2014–2020), kojim se dodjeljuje akreditacija za upravljanje budžetskim sredstvima u okviru Mjere 9 IPARD II programa.

Zahvaljujući uspješnoj implementaciji, poljoprivredni proizvođači i prerađivači su do kraja 2024. iskoristili blizu 90 odsto raspoloživih sredstava opredijeljenih kroz IPARD II program, odnosno oko 35 miliona eura opredijeljenih EU sredstava.

4.2. IPA III (2021–2027)

Kada je nova finansijska perspektiva u pitanju, nastavljen je rad na pripremi tenderske dokumentacije i ugovaranju projekata iz programa IPA 2021, kao i na pripremi za sprovođenje operativnih programa za period 2024-2027 za oblasti: 1) Životna sredina i 2) Zapošljavanje i spocijalne politike, nastavkom izrade operativnih identifikacionih formulara za ova dva programa.

U oblasti nadgledanja, umjesto održavanja drugog polugodišnjeg sastanka Sektorskog IPA nadglednog odbora, u dogovoru sa Delegacijom EU i uskladu sa relevantnim Priručnikom o procedurama, sprovedena je pisana procedura, nakon čega je finalna verzija izvještaja dostavljena Delegaciji EU 30. decembra 2024. godine. Takođe, u cilju nadgledanja cjelokupne efikasnosti, efektivnosti i usklađenosti sprovođenja EU podrške u Crnoj Gori, 25. novembra 2024. godine održan je Nadgledni IPA odbor.

U dijelu kreiranja pravnih preduslova za početak sprovođenja programa, potpisani su i sljedeći finansijski sporazumi:

- Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za proširenje trans-evropske saobraćajne mreže u Crnoj Gori, Ruta 4, dionica Mateševo-Andrijevića u okviru Višegodišnjeg akcionog plana za period 2024-2027, 2. decembra 2024. godine;
- Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o Godišnjem akcionom programu za Crnu Goru za 2024. godinu, 13. decembra 2024. godine;
- Dopuna Finansijskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o Godišnjem akcionom programu za Crnu Goru za 2022. godinu, 19. decembra 2024. godine;
- Dopuna Finansijskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o Godišnjem akcionom programu za Crnu Goru za 2021. godinu, 26. decembra 2024. godine.

Takođe, tokom izvještajnog perioda, nastavljeno je programiranje programa IPA 2025-2027 i nacrti akcija, koji su ovom prilikom razvijeni su dostavljeni Delegaciji EU/ Evropskoj komisiji na komentare u novembru 2024. godine. Nakon što su povratni komentari dobijeni u decembru 2024. godine, Kancelarija NIPAK-a je, u saradnji sa resornim institucijama, nastavila rad na unapređivanju dokumenata.

U dijelu vidljivosti IPA programa, organizovani su sastanci mreže službenika za vidljivost u IPA tijelima, kao i obuka za pomenute službenike u cilju jačanja kapaciteta IPA službenika i službenika za odnose s javnošću u oblasti komunikacija, uključujući osnove odnosa s javnošću, kreiranje kampanja, kriznu komunikaciju, kao i javni nastup i rad s medijima. Kroz praktične vježbe i stručne prezentacije, učesnici su stekli nova znanja i vještine neophodne za efikasnu komunikaciju u okviru IPA programa.

Kada je IPARD III u pitanju, do kraja 2024. godine, kroz četiri javna poziva koji su raspisani za mjere 1, 3 i 7 pristiglo je preko 900 zahtjeva koji su u fazi ocjenjivanja za potencijalno ugovaranje.

Sveukupno, Evropska komisija je prepoznala značajan napredak Crne Gore u sprovođenju IPARD II i IPARD III programa, kao i u pripremi Akcionog plana za uspostavljanje Agencije za plaćanja i Integrisanog administrativnog i kontrolnog sistema (IAKS), ključnog dokumenta za ispunjenje završnih mjerila, te zatvaranje ovog poglavlja. Komisija je pohvalila i napredak u dijelu unapređenja Sistema za identifikaciju zemljišnih parcela (SIZEP) kroz povećan obuhvat površina poljoprivrednog zemljišta. Takođe, Evropska komisija je ocijenila da su prošlogodišnje preporuke u velikoj mjeri sprovedene, što potvrđuje kontinuitet i stabilnost Crne Gore u sprovođenju Zajedničke poljoprivredne politike EU. Kroz implementaciju IPARD II programa, objavljene javne pozive u okviru IPARD III programa, kao i jačanje administrativnih kapaciteta buduće Agencije za plaćanja, Crna Gora dodatno ulaže napore ka obezbjeđivanju pune apsorpcije sredstava u narednom periodu.

Dodatno, nastavljene su aktivnosti podrške radu Upravljačkog tijela za godišnje akcione programe koje je smješteno u NIPAK kancelariji, a aktivnosti su se u najvećoj mjeri ticale analize funkcionalnosti uspostavljenog okvira za efikasno sprovođenje IPA III programa, sprovođenje posjeta na licu mjesta posredničkim tijelima, te izrada preporuka za

navedena tijela kako bi IPA sistem upravljanja i kontrole bio što efikasniji. Ujedno pripremljeni su i finansijski izvještaji za 2024. godinu za IPA 2021 program, kao i otpočeta priprema dokumentacije za izdavanje Godišnje izjave o upravljanju za programe IPA 2021 i IPA 2024.

Reformska agenda Crne Gore 2024-2027 za Instrument EU za reforme i rast

Kroz Reformsku agendu Crne Gore 2024-2027 za Instrument EU za reforme i rast za Crnu Goru je alocirano **383,5 miliona eura**, od čega 110 miliona eura čine bespovratna sredstva, a 273,5 miliona eura povoljni krediti. Od ukupnog iznosa podrške planirano je da 178,5 miliona eura bude dodijeljeno u vidu budžetske podrške, dok će preostalih 205 miliona eura biti dodijeljeno za finansiranje infrastrukturnih projekata i implementirana kroz mehanizam Zapadnobalkanskog investicionog okvira (ZIO).

Sredstva koja će biti dostupna Crnoj Gori uslovljena su uspješnom implementacijom reformskih mjera definisanih u Reformskoj agendi Crne Gore 2024-2027 za Instrument EU za reforme i rast kroz četiri oblasti politika, 32 indikativne prioritetne reformske mjere, 14 podoblasti politika (sektora) i 130 koraka definisanih kao neophodni za ispunjavanje reformi. Definisani koraci ujedno sadrže i pokazatelje uspjeha (indikatore), koji će biti osnov za praćenje napretka u sprovođenju reformskih mjera i procjenu EU o ispunjenosti uslova za dodjelu sredstava. U skladu sa direktivama Evropske komisije, ukupni iznos se isplaćuje u šest polugodišnjih tranši podrške, u zavisnosti od stepena realizacije planiranih reformi.

Kada je u pitanju početna faza dodjele finansijskih sredstava Evropska komisija će najprije uplatiti predfinansiranje u iznosu od 7% ukupnog iznosa sredstava, koje neće zavisiti od ispunjenosti planiranih reformskih koraka iz Reformske agende. Ministarstvo finansija je u novembru 2024. godine poslalo zahtjev za uplatu iznosa od 26.84 miliona eura, što predstavlja iznos koji će Crna Gora dobiti kao predfinansiranje. Od ovog iznosa, 14.355.398 eura će biti dodijeljeno za finansiranje infrastrukturnih projekata kroz Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO). Preostala sredstva će biti uplaćena Crnoj Gori u vidu budžetske podrške, a dobijanju sredstava prethodi stupanje na snagu Sporazuma o pristupanju instrumentu i Sporazuma o zajmu. Prva redovna polugodišnja tranša u iznosu od 29,5 miliona eura se očekuje za korake koje je neophodno ispuniti do kraja februara 2025. godine.

U skladu sa pravilima propisanim od strane Evropske komisije, za navedene mjere postoji i fleksibilnost od dodatne dvije godine tokom kojih se mjere mogu ispuniti, tako da se sredstva mogu odobriti najkasnije do kraja 2026. godine ukoliko se do tada sprovedu definisani koraci. Po prispjeću uplate od strane Evropske komisije na račun državnog trezora, sredstva se odobravaju u vidu direktne budžetske podrške i mogu se koristiti za sprovođenje reformi koje imaju kasniji rok prispjeća.

Usaglašena **finalna verzija Reformske agende** usvojena je na sjednici Vlade od 26. septembra 2024. godine, a dostavljena Evropskoj komisiji 3. oktobra 2024. godine koja ju je, na osnovu pozitivnog mišljenja država članica, 23. oktobra 2024. godine usvojila.

Programi Višekorisičke Ipe

Tokom izvještajnog perioda nastavljeno je sa redovnim aktivnostima na sprovođenju aktivnih programa i akcija.

Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO)

Kancelariji nacionalnog IPA koordinatora je 25. oktobra 2024. godine upućeno obraćanje od strane Sekretarijat ZIO o potrebi dostavljanja povratne informacije da li će Crna Gora ostati pri namjeri da projekte iz oblasti energetike predloži za usvajanje Strateškom i operativnom odboru ZIO koji će biti održan u aprilu 2025. godine. Rok za dostavljanje povratne informacije je bio 5. decembar 2024. godine.

S tim u vezi, Crna Gora je potvrdila da su sljedeći projekti iz sektora energetike i dalje prioritetni za finansiranje:

1. Izgradnja DV 110 kV Herceg Novi – Vilusi, rekonstrukcija 110/35 kV TS Vilusi i proširenje 110/35 kV TS Herceg Novi, Crna Gora. Ukupna vrijednost projekta iznosi **18,2 miliona eura**, dok se kroz investicioni grant traže bespovratna sredstva u iznosu od **3,1 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD);
2. Uvođenje SCADA u distributivni sistem operatora u Crnoj Gori. Ukupna vrijednost projekta iznosi **26,3 miliona eura**, dok se kroz investicioni grant traže bespovratna sredstva u iznosu od **5,1 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD);
3. Izgradnja TS 400/110 kV Brezna – II faza, Crna Gora. Ukupna vrijednost projekta iznosi **31,3 miliona eura**, dok se kroz investicioni grant traže bespovratna sredstva u iznosu od **6,4 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD).

Programi EU

Tokom izvještajnog perioda, nastavljeno je učešće u programima Unije za svih 10 programa za koje su potpisani sporazumi o učešću između Crne Gore i EK. U pitanju su programi Horizont Evropa, Kreativna Evropa, Erasmus+, Program za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI) u okviru Evropskog socijalnog fonda+ (ESF+), Program jedinstvenog tržišta, Digitalna Evropa, CUSTOMS, FISCALIS, Građani, jednakost, prava i vrijednosti i EU4Health.

Regionalna i teritorijalna saradnja

U okviru Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija, tokom izvještajnog perioda šest projekata podržanih kroz Treći poziv u okviru IPA II perspektive nastavilo je implementaciju svojih aktivnosti. Tokom ovog perioda obavljeno je 5 monitoring posjeta

projektima finansiranim u okviru Trećeg poziva. U okviru Četvrtog poziva za IPA II perspektivu ugovoreno je 4 projekta ukupne vrijednosti 1,8 miliona eura od kojih je jedan započeo implementaciju, dok će preostala 3 započeti implementaciju u januaru 2025. Kao dio aktivnosti prije objave Prvog poziva iz IPA III programa, a u cilju unapređivanja kapaciteta potencijalnih aplikanata za pripremu kvalitetnih projektnih aplikacija sprovedene su obuke na temu upravljanja projektnim ciklusom za predstavnike lokalnih uprava iz Programskog područja i to u periodu 20-22. novembra 2024. godine u Kolašinu za predstavnike opština iz Crne Gore i 18-20. decembra 2024. godine u Skadru za predstavnike opština iz Albanije. Takođe, jedna obuka za temu upravljanja projektnim ciklusom za ostale potencijalne aplikante iz Crne Gore održana je u Ulcinju 27-29. novembra 2024. godine. U oktobru je pripremljen prvi nacrt Aplikacionog paketa za Prvi poziv za podnošenje predloga projekata i poslat CFCU-u nakon čega je, tokom izvještajnog perioda, uslijedilo nekoliko rundi komentara i usaglašavanja paketa između Upravljačkih struktura obje zemlje učesnice programa. Tokom izvještajnog perioda, započeta je priprema Godišnjeg izvještaja o radu za 2024. godinu kao i Plana rada i Plana komunikacije i vidljivosti za 2025. godinu.

Kada je riječ o Programu prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo, tokom izvještajnog perioda 11 projekata finansiranih u okviru Trećeg poziva nastavilo je sa implementacijom svojih aktivnosti. U izvještajnom periodu je zatvoren Prvi poziv u okviru IPA III programa. Ukupan iznos sredstava koji je dostupan za projekte iz oblasti zapošljavanja, turizma i kulturnog i prirodnog naslijeđa iznosi 5.040.000 eura, dok je rok za dostavljanje projektnih sažetaka bio 25. oktobar 2024. godine. Tokom trajanja poziva održane su tri informativne sesije početkom oktobra 2024. godine, i to 1. oktobra u Beranama, 2. oktobra u Peći i 4. oktobra u Đakovici. U posljednjem kvartalu 2024. godine objavljen je i zatvoren Poziv za nezavisne procjenjivačke projektnih prijedloga, a proces njihove selekcije je u toku. Tokom izvještajnog perioda započela je priprema Godišnjeg izvještaja o radu za 2024. godinu, kao i Plana rada i Plana komunikacije i vidljivosti za 2025. godinu.

U okviru Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora, završena je realizacija šest projekata odobrenih u okviru Drugog poziva iz IPA II perspektive, jedan projekat otkazan je od strane korisnika, dok će realizacija dva projekta, koja su trenutno pod suspenzijom, biti nastavljena nakon odobrenja od strane Ugovornog tijela. U okviru Trećeg poziva u fazi implementacije je bilo trinaest projekata ukupne vrijednosti 3,7 miliona eura, od čega su tri završila implementaciju do kraja 2024. godine. Tokom izvještajnog perioda realizovano je devet monitoring posjeta projektima iz Trećeg poziva, kao i dvije terenske posjete Kontrolnog tijela korisnicima u cilju verifikacije troškova. U ovom periodu, 11. decembra 2024. u onlajn formatu, održan je četvrti sastanak Zajedničkog odbora za nadgledanje Programa. Na sastanku su prezentovani i usvojeni: radni plan Zajedničkog tehničkog sekretarijata za 2025. kao i Indikativni komunikacioni i plan vidljivosti. U cilju unapređenja informisanosti javnosti o Programu, putem pisane procedure, koja je raspisana 13. decembra 2024. i zatvorena 24. decembra 2024., Zajednički odbor za nadgledanje je usvojio Strategiju komunikacija i vidljivosti za Program prekogranične saradnje Srbija - Crna Gora 2021-2027. Vlada Crne Gore je 30. oktobra 2024. usvojila Izmjenu br. 1 Finansijskog sporazuma za IPA III Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora, koji se odnosio na prihvatanje alokacije za programsku 2024. godinu, koja je 8. novembra 2024. godine stupila na snagu. Kada je u pitanju IPA II Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora, Vlada Crne Gore

je 12. decembra usvojila izmjenu Finansijskog sporazuma za 2015, 2016. i 2017. godinu – za programsku alokaciju za 2016. godinu, koja je 24. decembra 2024. godine stupila na snagu.

U okviru Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2021-2027, u toku izvještajnog perioda, održana su ukupno 2 sastanka Zajedničkog odbora za nadgledanje (ZON). Na Trećem po redu sastanak ZON-a, održanom 3. oktobra 2024. godine u Podgorici, donesena je Odluka broj 4 (Davanje savjetodavnog mišljenja o odabranim projektima IPA III Prvog poziva), nakon čega je Ugovorno tijelo pristupilo finalnoj kontroli projekata koji su dobili pozitivno savjetodavno mišljenje, što je u krajnjem dovelo do potpisivanja 5 ugovora za projekte iz Prvog IPA III poziva. Na Četvrtom sastanku ZON-a, održanom u onlajn formatu 12. decembra 2024. godine, donesena je Odluka broj 5 (Odobrovanje Plana rada ZTS-a za 2025. godinu i Komunikacionog akcionog plana (CAP) za 2025. godinu). U ovom periodu održan je i trilateralni sastanak (sastanak predstavnika prekogračnih struktura i predstavnika Delegacije Evropske Unije) u onlajn formatu, 3. decembra 2024. godine. Krajem 2024. godine potpisani su ugovori sa ukupno 5 projekata iz Prvog IPA III poziva, ukupne vrijednosti 2,44 miliona eura, od čega je podrška EU 2,06 miliona eura. Od ukupno 5 potpisanih projekata, dva projekta imaju vodeće partnere iz Crne Gore. Ukupno osam institucija iz Crne Gore učestvuje u realizaciji ovih 5 projekata, dok ukupan zbirni budžet za osam crnogorskih institucija iznosi 1,17 miliona eura ili oko 48% ukupnih budžetskih sredstava svih potpisanih projekata. Jedan od ovih projekata je počeo projektne aktivnosti u decembru 2024. godine, dok ostala 4 projekta počinju implementaciju početkom 2025. godine.

U okviru Interreg VI-A IPA programa Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2021-2027, u sklopu I redovnog poziva ugovorena su ukupno 33 projekta. Crnogorske institucije i organizacije, njih 36, u saradnji s partnerima iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine učestvuju u sprovođenju 29 projekata ukupne vrijednosti oko 46,6 miliona eura, u okviru kojih na raspolaganju imaju sredstva u iznosu od oko 12,8 miliona eura. Navedeni projekti su usmjereni na unapređenje kvaliteta usluga, saradnje i kapaciteta u oblasti istraživanja i inovacija, zdravstvene i socijalne zaštite, održivog turizma i kulture, energetske efikasnosti i cirkularne ekonomije, te prilagođavanja klimatskim promjenama i prevenciji rizika od prirodnih katastrofa.

U cilju pružanja podrške partnerskim institucijama i organizacijama, koje učestvuju u sprovođenju projekata I poziva, u ovom izvještajnom periodu su održane dvije radionice, obje u onlajn formatu, i to 29. novembra na temu komunikacije i vidljivosti, odnosno 20. decembra na temu pripreme partnerskih izvještaja.

Dodatno, 20. novembra u onlajn formatu je održan tehnički sastanak između Upravljačkog tijela i nacionalnih tijela programa. Kada je riječ o Fondu za male projekte (SPF), odnosno projektu EmBRACE, u okviru prvog poziva mikro i malim preduzećima je bilo na raspolaganju 3 miliona eura EU sredstava za projekte manjeg obima, usmjerene na razvoj i prilagođavanje poslovnih modela, proizvoda, usluga i procesa, te podsticanje njihovog razvoja sa snažnim naglaskom na uvođenje inovacija, razvoj pilot akcija i novih poslovnih rješenja, uz istovremeno unapređenje njihove prekogranične poslovne saradnje. Međutim, s obzirom na veliki broj kvalitetnih prijava, Hrvatska Agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG BICRO), koja je raspisala ovaj poziv, odlučila je da poveća alokaciju na 4,1 milion eura, kako bi se podrška dodijelila što većem broju projekata manjeg obima. Na sastanku Odbora za odabir koji

je održan 2. decembra u Zagrebu, za finansiranje su odobrena 24 projekta manjeg obima, ukupne vrijednosti 4,8 miliona eura, od čega 4,09 miliona eura predstavljaju bespovratna sredstva EU. Za finansiranje je podržano ukupno 66 mikro i malih preduzeća, i to 24 iz Hrvatske, 23 iz Bosne i Hercegovine i 19 iz Crne Gore. Crnogorska mikro i mala preduzeća, koja učestvuju u 19 projekata, će za svoje aktivnosti imati na raspolaganju 1.095.454,60 eura EU sredstava.

Kada je riječ o projektima od strateškog značaja, tokom izvještajnog perioda je dogovoreno da se ovi projekti razvijaju u okviru sljedećih specifičnih ciljeva: SC 1.1. Pametna, inovativna i održiva poljoprivreda; SC 2.4. Pобољшanje odgovora prekograničnih hitnih službi u slučaju katastrofa i uspostavljanje sistema za prevenciju i upravljanje katastrofama; SC 4.5. Prekogranični pristup zdravstvenim uslugama. Indikativna sredstva namijenjena za navedena tri projekta iznose oko 26,2 miliona eura EU sredstava, a očekuje se da će biti ugovoreni kroz ciljani poziv tokom prve polovine 2025. godine.

Kada je u pitanju Program prekogranične saradnje Italija – Albanija – Crna Gora 2014-2020, Zajednički odbor za nadgledanje je 6. decembra 2024. godine, putem pisane procedure, odobrio metodologiju za raspodjelu ušteda koje su nastale tokom sprovođenja Programa onim korisnicima koji su prijavili troškove veće od ugovorenog budžeta (overbudgeting), za aktivnosti koje su sproveli upotrebom sopstvenih sredstava, a koje su usklađene sa programskim ciljevima. Od ukupno dostupnog iznosa od 1,45 miliona eura, za aktivnosti 4 crnogorske institucije opredijeljeno je ukupno 417.231,60 eura, odnosno oko 30% dostupnih sredstava.

Kada je riječ o nastavku ovog Programa u okviru IPA III perspektive (Interreg IPA Južni Jadran 2021-2027), predstavnici Ministarstva evropskih poslova su u izvještajnom periodu organizovali pet monitoring posjeta projektima manjeg obima koji su ugovoreni u okviru Prvog poziva. Tokom sprovedenih provjera, nije bilo utvrđenih nepravilnosti.

U skladu sa obavezama ministarstva kao Nacionalnog tijela koje je odgovorno za sistem upravljanja i kontrole u Crnoj Gori, u oktobru 2024. godine je sprovedena kontrola kvaliteta rada Direkcije za prvi nivo kontrole u Ministarstvu finansija i izdat pozitivan izvještaj prema Upravljačkom tijelu – Regiji Pulja.

Peti sastanak Odbora za nadgledanje održan je 7. i 8. novembra 2024. godine u Kotoru. Tokom sastanka je bilo riječi o trenutnom statusu sprovođenja strateških projekata i projekata manjeg obima, narednim koracima po pitanju realizacije Poziva za standardne projekte i planiranim komunikacionim aktivnostima.

Predstavnici Zajedničkog sekretarijata su organizovali drugu onlajn obuku za korisnike projekata manjeg obima 11. novembra, koja je obuhvatila prihvatljivost troškova, izvještavanje, komunikacione aktivnosti, koordinaciju unutar partnerstva, standarde kvaliteta i kontrolne procedure.

Poziv za dostavljanje standardnih projekata, ukupne vrijednosti 38,3 miliona eura, zatvoren je 30. septembra 2024. godine. Na poziv je pristiglo 198 aplikacija, za koje je završena administrativna provjera, koja je rezultirala odbijanjem 21 aplikacije zbog formalnih nedostataka. Ocjenjivanje preostalih 177 aplikacija je u toku.

Kada je u pitanju Interreg IPA Jadransko-jonski program (IPA ADRION), XII sastanak Odbora za nadgledanje održan je 12. i 13. novembra u Ljubljani, s ciljem razmatranja objave Drugog poziva i programskih dokumenata relevantnih za sprovođenje programa. Osim toga, 27. novembra u Podgorici održan je Implementacioni seminar za predstavnike crnogorskih partnera u projektima koji su ugovoreni u okviru Prvog poziva, na kojem su predstavljena pravila sprovođenja i izvještavanja na projektima. U okviru Prvog poziva je ranije iste godine odobreno 67 projekata ukupnog iznosa 85,5 miliona eura, od kojih Crna Gora učestvuje u 54 projekta sa 61 partnerom. Ukupan budžet projekata za crnogorske partnere iznosi 7,9 miliona eura. Tokom ovog kvartala redovno su se održavali mjesečni sastanci mreže nacionalnih kontakt osoba.

U okviru Drugog poziva za podnošenje predloga projekata Interreg Programa Dunavskog regiona 2021-2027, koji je bio otvoren od 2. novembra 2023. godine do 3. aprila 2024. godine pristigle su 162 prijave. Odbor za nadgledanje je na sastanku održanom 17. i 18. decembra u Zagrebu odobrio za finansiranje 30 projekata, ukupne vrijednosti 65,02 miliona eura. Četrnaest crnogorskih partnera učestvuje u 12 projekata ukupne vrijednosti 1,8 miliona eura. Implementacija projekata usmjerena je na ekologiju, obrazovanje, turizam i kulturu i povećanje institucionalnih kapaciteta za teritorijalno i makroregionalno upravljanje. Za korisnike projekata u okviru Instrumenta za razvoj projekata (*Seed Money Facility*) u Crnoj Gori organizovana je implementaciona radionica na kojoj su detaljnije upoznati sa pravilima sprovođenja projekata.

U okviru Interreg Euro-mediteranskog programa 2021-2027 (Interreg Euro-MED), a u završnici crnogorskog predsjedavanja programom, 3-4. decembra 2024. godine je u Tivtu organizovan dvodnevni sastanak i tim bilding članova Odbora za nadgledanje, kao i sastanci nacionalnih kontaktnih osoba i nacionalnih kontrolora na Programu. Na sastanku Odbora, odobreno je 25 predloženih aplikacija Petog poziva, čime je omogućen njihov ulazak u fazu pune aplikacije, koja će trajati od 14. januara do 28. februara 2025. godine. U okviru odobrenih aplikacija nalazi se i pet projektnih predloga sa šest crnogorskih partnera, među kojima je i Opština Žabljak, koja se našla u ulozi vodećeg partnera.

U periodu od 17. do 20. decembra 2024. godine, održani su bilateralni sastanci u organizaciji Zajedničkog sekretarijata sa ciljem informisanja projektnih partnera u okviru Petog poziva o daljim koracima i eventualnoj nadogradnji svojih projektnih predloga. Osim toga, 6. decembra 2024. godine organizovana je redovna kontrolna/terenska posjeta Direkciji za prvi nivo kontrole – CFCU, koja je podrazumijevala analizu i obradu uzorka projekata za 2023. godinu koji se sprovode u okviru programa Interreg Euro-MED.

Kada je u pitanju Program saradnje URBACT IV 2021-2027, 14. oktobra 2024. godine održan je četvrti onlajn sastanak sa predstavnicima Zajedničkog sekretarijata, koji je imao za cilj utvrđivanje detalja oko obaveza i aktivnosti crnogorske nacionalne URBACT tačke (NUT) u organizaciji Nacionalnog kampusa, koji je održan 31. oktobra i 1. novembra 2024. godine u Skoplju (Sjeverna Makedonija). Nakon toga, uslijedilo je prisustvo NUT-a istom događaju, koji je imao za cilj da okupi partnere mreža za planiranje akcija na makroregionalnom nivou kako bi im pružili alatke i metodologije koje će ih pripremiti za fazu implementacije njihovih integrisanih akcionih planova. U ovom kvartalu, na sastanku Odbora za nadgledanje koji je održan u Vespremu (Mađarska) 29-30. oktobra 2024. godine, odobreno je pokretanje i trećeg, restriktivnog poziva za

korisnike sa Zapadnog Balkana. U pitanju je prilagođeni program učenja pod nazivom URBACT Pionirski akcelerator, koji je osmišljen kao podrška gradovima iz regiona u rješavanju specifičnih urbanih izazova putem održivih rješenja, u skladu sa politikama, vrijednostima i praksama EU u oblasti održivog urbanog razvoja. Poziv je bio otvoren od 19. novembra 2024. do 22. januara 2025. godine, a svaki odabrani grad će dobiti budžet do 35.000 eura za realizaciju svojih aktivnosti. Osim toga, 6. decembra 2024. godine organizovana je redovna kontrolna/terenska posjeta Direkciji za prvi nivo kontrole – CFCU, koja je podrazumijevala analizu i obradu uzorka projekata koji se sprovode u okviru programa URBACT IV, za 2023. godinu.

Tokom decembra, održani su monitoring sastanci (uživo i u onlajn formatu) sa predstavnicima svih projekata koji se sprovode u okviru programa URBACT: Breaking Isolation, In4Green, E-connecting, CAD i Cities for Co-Housing.

U okviru obaveza koje podrazumijeva sprovođenje Programa saradnje Interreg Evropa, Ministarstvo evropskih poslova je 1. oktobra 2024. godine u Podgorici organizovalo informativnu sesiju o Platformi za učenje politika. Crnogorski korisnici imali su priliku da se upoznaju sa benefitima ove alatke i da od predstavnika Platforme dobiju odgovore i sve informacije u vezi sa korišćenjem njenih mogućnosti.

Ministarstvo evropskih poslova je takođe radilo na informisanju relevantnih crnogorskih institucija o mogućnostima učešća na obukama i događajima za izgradnju kapaciteta, koji su se u okviru pomenute Platforme organizovali u novembru i decembru 2024. godine.

Posljednji kvartal 2024. godine obilježilo je i održavanje sastanaka Odbora za nadgledanje i nacionalnih kontaktnih tačaka, 10. i 11. decembra u Budimpešti (Mađarska). Na tom sastanku, uslovno je odobreno 113 projektnih predloga podnesenih u okviru Trećeg poziva, od kojih će njih 10 sprovođiti 12 crnogorskih organizacija i institucija. Ukupan budžet ovih 10 projekata iznosi oko 17 miliona eura dok ta vrijednost za crnogorske korisnike iznosi 1,35 miliona eura.

4.3. Tvining i Tajeks

Kada je **Tvining instrument** u pitanju, tokom izvještajnog perioda otpočela je implementacija projekata koji se finansiraju iz IPA 2022 programa:

- Projekat čiji je korisnik Komisija za tržište kapitala, *Jačanje odredbi korporativnog upravljanja i administrativnih kapaciteta Komisije za tržište kapitala Crne Gore*, u iznosu od 150,000 eura izabrana je Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga (HANFA). Implementacija pojeka je otpočela 10. decembra 2024. godine;
- Projekat komplementarne podrške u iznosu od 1,5 miliona eura iz direktne budžetske podrške za *integrisano upravljanje granicom*, čiji je korisnik Ministarstvo unutrašnjih poslova, izabran konzorcijum na čijem čelu je Slovačka kao vodeći partner i Slovenija kao junior partner. Sprovođenje ugovora otpočelo početkom oktobra 2024. godine;
- Projekat *Jačanje administrativnih kapaciteta Instituta za lijekove i medicinska sredstva Crne Gore u vezi sa zahtjevima pristupanja EU*, čiji je korisnik Institut za lijekove i medicinska sredstva, u vrijednosti od 249,502 eura odabrana je Malteška uprava za lijekove i projekat je počeo sa sprovođenjem 14. novembra 2024. godine;

Pored ovih, u novembru 2024. godine je objavljen poziv za podnošenje ponuda za ugovor *Podrška regulaciji finansijskih usluga u Crnoj Gori*, čiji su korisnici Centralna banka, Agencija za nadzor osiguranja i Ministarstvo finansija, u iznosu od 1,8 milion eura, a finansira se sredstvima iz IPA 2024 programa. U toku je evaluacija pristiglih ponuda i u narednom periodu se očekuje početak implementacije.

Dodatno, posredstvom **Instrumenta za tehničku podršku i razmjenu informacija – Tajeks (TAIEX)**, za crnogorske korisnike je organizovano ukupno 23 događaja (13 radionica, 3 ekspertske misije i 7 studijskih posjeta), uz ekspertsku podršku država članica EU.

4.4. Makroregionalne strategije

U okviru sprovođenja Strategije Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR), crnogorski predstavnici su učestvovali na prvom sastanku Upravnog odbora projekta EUSAIR Facility Point održanom 2-3. oktobra na Krfu, sastanku EUSAIR nacionalnih koordinatora i 23. sastanku Upravnog odbora EUSAIR-a održanim 9-10. oktobra u Briselu, 23. sastanku Tematske radne grupe za stub IV (Održivi turizam) održanom 8. novembra u Draču, prvom sastanku EUSAIR Savjeta za mlade održanom 21-23. novembra u Dubrovniku, prvom sastanku Tematske radne grupe za stub V (Socijalna kohezija) održanom 5. decembra u Zagrebu i 20. sastanku tematske radne grupe za stub I (Plavi rast) održanom 9. decembra u Pireju.

Kada je u pitanju Strategija EU za Dunavski region (EUSDR), predstavnici Ministarstva evropskih poslova su učestvovali na sastanku Upravljačke grupe za Prioritetnu oblast 10 – Institucionalni kapaciteti i saradnja održanom u Štutgartu, 28. i 29. novembra 2024. godine.

Zajednički sastanak nacionalnih koordinatora i koordinatora prioritetnih oblasti održan je 10. i 11. decembra 2024. godine u Beču, a predstavnici Ministarstva evropskih poslova/Direkcije za horizontalna pitanja i makroregionalnu saradnju prisustvovali su ovom sastanku u onlajn formatu.